

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΗ
ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 50385/99)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
20 Δεκεμβρίου 2004

*Η παρούσα απόφαση είναι οριστική, αλλά μπορεί να υποστεί
αναθεωρήσεις στη φάση της εκδοτικής επιμέλειας.*

Στην υπόθεση Μακαρατζή κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αφού συνεδρίασε σε Τμήμα Ευρείας Σύθεσης αποτελούμενο από τους:

κ. Λ. ΒΙΛΝΤΧΑΜΠΕΡ, *Πρόεδρο,*

κ. Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

κ. ΤΖ.-Π. ΚΟΣΤΑ,

κ. ΓΚ. ΡΕΣ,

Σερ Νικόλας ΜΠΡΑΤΖΑ,

κ. ΓΚ. ΜΠΟΝΕΛΛΟ,

κ. Ρ. ΤΥΡΜΕΝ,

κα Φ. ΤΥΛΚΕΝ,

κα Β. ΣΤΡΑΖΝΙΤΣΚΑ,

κ. Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,

κα Ν. ΒΑΓΙΤΣ,

κα Μ. ΤΣΑΤΣΑ-ΝΙΚΟΛΟΦΣΚΑ,

κα Χ. Σ. ΓΚΡΕΒ,

κ. Α. ΚΟΒΛΕΡ,

κ. Β. ΖΑΓΚΡΕΜΠΕΛΣΚΥ,

κα Α. ΜΟΥΛΑΡΟΝΙ,

κ. Κ. ΧΑΤΖΙΕΦ, *Δικαστές*

και τον κ. Π. ΤΖ. ΜΑΧΟΝΥ, *Γραμματέα,*

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 30 Ιουνίου 2004 και στις 17 Νοεμβρίου 2004,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την τελευταία ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση είναι απόρροια της προσφυγής υπ' αριθ.

50385/99 κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (“η Επιτροπή”) σύμφωνα με το πρώην άρθρο 25 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (“η Σύμβαση”) από τον κ. Χρήστο Μακαρατζή, έλληνα υπήκοο (“ο προσφεύγων”), στις 2 Ιουνίου 1998.

2. Ο προσφεύγων, ο οποίος έλαβε δικαστική αρωγή, παραπονείται, σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3 και 13 της Σύμβασης, ότι κατά την προσπάθειά τους να τον συλλάβουν, οι αστυνομικοί έκαναν υπερβολική χρήση των όπλων τους θέτοντας τη ζωή του σε κίνδυνο. Επιπλέον, παραπονείται ότι το περιστατικό δεν διερευνήθηκε επαρκώς.

3. Η προσφυγή διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο στις 1 Νοεμβρίου 1998, όταν τέθηκε σε ισχύ το 11^ο Πρωτόκολλο της Σύμβασης (άρθρο 5 παρ. 2 του 11^{ου} Πρωτοκόλλου), και πρωτοκολλήθηκε στις 18 Αυγούστου 1999.

4. Η υπόθεση ανατέθηκε στο Δεύτερο Τμήμα του Δικαστηρίου (Κανόνας 52 παρ. 1 του Κανονισμού του Δικαστηρίου). Στο πλαίσιο του Τμήματος αυτού, το σώμα των δικαστών που θα εκδίκαζε την υπόθεση (άρθρο 27 παρ. 1 της Σύμβασης) συγκροτήθηκε όπως προβλέπεται στον Κανόνα 26 παρ. 1. Στις 18 Οκτωβρίου 2001 η προσφυγή κηρύχθηκε εν μέρει παραδεκτή από σώμα δικαστών του Τμήματος αυτού αποτελούμενο από τον Πρόεδρο Α. ΜΠ. ΜΠΑΚΑ, τους Δικαστές Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ, Β. ΣΤΡΑΖΝΙΤΣΚΑ, Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ, Ε. ΛΕΒΙΤΣ, Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Β. ΖΑΓΚΡΕΜΠΕΛΣΚΥ και τον τότε Βοηθό Γραμματέα του Τμήματος Ζ. ΝΙΛΣΕΝ.

5. Στις 1 Νοεμβρίου 2001 το Δικαστήριο άλλαξε τη σύνθεση των Τμημάτων του (Κανόνας 25 παρ. 1). Η υπόθεση ανατέθηκε στο νεοσυσταθέν Πρώτο Τμήμα (Κανόνας 52 παρ. 1).

6. Στις 5 Φεβρουαρίου 2004, μετά από εκδίκαση της υπόθεσης επί της ουσίας (Κανόνας 59 παρ. 3), το σώμα δικαστών αποτελούμενο από την Πρόεδρο κα Φ. ΤΥΛΚΕΝ, τους Δικαστές ΓΚ. Λ. ΜΠΟΝΕΛΛΟ, Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ, Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ, Ν. ΒΑΓΙΤΣ, Ε. ΛΕΒΙΤΣ, Α. ΚΟΒΛΕΡ και το Γραμματέα του Τμήματος Ζ. ΣΙΑΖΕΝ παραιτήθηκε υπέρ του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης, καθώς κανείς από τους διαδίκους δεν αντιτίθετο στην παραίτηση αυτή (άρθρο 30 της Σύμβασης και Κανόνας 72).

7. Η σύνθεση του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης καθορίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 παρ. 2 και 3 της Σύμβασης και του Κανόνα 24 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

8. Στις 9 Ιουνίου 2004 παρελήφθησαν οι παρατηρήσεις του παρεμβαίνοντος *Institut de Formation en Droits de l'Homme du Barreau de Paris*, στο οποίο επετράπη από τον Πρόεδρο να ασκήσει παρέμβαση στη γραπτή διαδικασία (άρθρο 36 παρ. 2 της Σύμβασης και Κανόνας 44 παρ. 2).

9. Η υπόθεση εκδικάστηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στο Μέγαρο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Στρασβούργο στις 30 Ιουνίου 2004 (Κανόνας 59 παρ. 3).

Ενώπιον του Δικαστηρίου εμφανίστηκαν:

(α) *Για την Κυβέρνηση*

κ. Μ. ΑΠΕΣΣΟΣ, Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, *Αντιπρόσωπος του καθ' ου κράτους.*

κ. Β. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ, Νομικός Σύμβουλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, *Πληρεξούσιος δικηγόρος.*

κ. Ι. ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Δικαστικός Αντιπρόσωπος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, *Νομικός σύμβουλος.*

(β) *Για τον προσφεύγοντα*

κ. Γ. ΚΤΙΣΤΑΚΗΣ,

κα Ι. ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ, *Πληρεξούσιοι δικηγόροι,*

κ. Ε. ΚΤΙΣΤΑΚΗΣ, *Νομικός σύμβουλος.*

Το Δικαστήριο άκουσε τις αγορεύσεις του κ. Κτιστάκη, της κας Κούρτοβικ και του κ. Κυριαζόπουλου.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

10. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1967 και ζει στην Αθήνα.

Α. Περίληψη των συμβάντων

11. Το βράδυ της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 1995, η αστυνομία προσπάθησε να σταματήσει τον προσφεύγοντα, ο οποίος παραβίασε ερυθρό σηματοδότη στο κέντρο της Αθήνας κοντά στην Πρεσβεία των ΗΠΑ. Αντί να σταματήσει, ο προσφεύγων ανέπτυξε ταχύτητα. Τον καταδίωξαν αστυνομικοί με περιπολικά και μοτοσικλέτες. Κατά τη διάρκεια της καταδίωξης, το αυτοκίνητο του προσφεύγοντος συγκρούστηκε με αρκετά άλλα οχήματα, με αποτέλεσμα να τραυματιστούν δύο οδηγοί. Αφού ο προσφεύγων διέφυγε

από πέντε μπλόκα της αστυνομίας, οι αστυνομικοί άρχισαν να πυροβολούν το αυτοκίνητό του. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι οι αστυνομικοί πυροβολούσαν προς την καμπίνα του αυτοκινήτου, ενώ η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι σημάδευαν τα λάστιχα του αυτοκινήτου.

12. Τελικά, ο προσφεύγων σταμάτησε σ' ένα πρατήριο υγρών καυσίμων, αλλά δεν βγήκε από το αυτοκίνητο. Οι αστυνομικοί εξακολούθησαν να πυροβολούν. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι οι αστυνομικοί ήταν γονατισμένοι και πυροβολούσαν εναντίον του, ενώ η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι πυροβολούσαν για εκφοβισμό στον αέρα, καθώς μάλιστα υπήρχαν κοντά αντλίες βενζίνης και υπήρχε κίνδυνος έκρηξης. Ένας από τους αστυνομικούς πέταξε μια γλάστρα στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου. Στο τέλος ο προσφεύγων συνελήφθη από έναν αστυνομικό ο οποίος κατάφερε να εισέλθει στο αυτοκίνητο. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι τον πυροβόλησαν στο πέλμα του ποδιού του καθώς τον τράβηξαν έξω από το αυτοκίνητο. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε τον ισχυρισμό αυτό, παραπέμποντας στις διαπιστώσεις του εθνικού δικαστηρίου σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά (βλ. παρακάτω παρ. 19). Ο προσφεύγων διακομίστηκε αμέσως στο νοσοκομείο, όπου παρέμεινε επί εννέα ημέρες. Είχε τραυματιστεί στο δεξί χέρι, το δεξί πόδι, τον αριστερό γλουτό και το δεξί ημιθώρακιο. Από το πόδι του αφαιρέθηκε μία βολίδα, ενώ άλλη μία εξακολουθεί να βρίσκεται μέσα στο γλουτό του. Η ψυχική υγεία του προσφεύγοντος, η οποία είχε υποστεί

κλονισμό στο παρελθόν, επιδεινώθηκε σημαντικά μετά από το συμβάν.

B. Η ένορκη διοικητική εξέταση

13. Μετά το περιστατικό, η αστυνομία διεξήγαγε ένορκη διοικητική εξέταση. Διακριβώθηκε η ταυτότητα 29 αστυνομικών που είχαν συμμετάσχει στην καταδίωξη. Υπήρχαν και άλλοι αστυνομικοί οι οποίοι έσπευσαν αυτόκλητα να συμμετάσχουν στην καταδίωξη και αποχώρησαν χωρίς να αναφέρουν την ταυτότητά τους και να παραδώσουν τα όπλα τους. Συνολικά, ελήφθησαν 35 ένορκες μαρτυρικές καταθέσεις. Έγιναν εργαστηριακές αναλύσεις σε 33 όπλα αστυνομικών, 3 βολίδες και 4 μεταλλικά θραύσματα. Εξετάστηκε επίσης το αυτοκίνητο του προσφεύγοντος.

Η έκθεση εργαστηριακής πραγματογνωμοσύνης

14. Στις 12 Ιανουαρίου 1996 το εργαστήριο της αστυνομίας εξέδωσε έκθεση εργαστηριακής πραγματογνωμοσύνης, με την οποία διαπιστώνονταν τα εξής:

α) Όσον αφορά το αυτοκίνητο του προσφεύγοντος

“... Το εξεταζόμενο αυτοκίνητο έχει υποστεί πολλές φθορές οι οποίες οφείλονται σε προσκρούσεις-συγκρούσεις, αλλά και σε βολίδες πυροβόλων όπλων ... Στην εμπρόσθια πλευρά του, οι φθορές εντοπίζονται στον ανεμοθώρακα (παρ-μπριζ) του αυτοκινήτου, επί του οποίου έχουν προκληθεί τρεις οπές και ένα εντύπωμα ... Τόσο οι οπές-φθορές όσο και το εντύπωμα έχουν προκληθεί από βολίδες πυροβόλων όπλων η διεύθυνση των οποίων ήταν από το εσωτερικό του αυτοκινήτου προς το εξωτερικό. Από τη

γενική εικόνα των φθορών του αυτοκινήτου (ο οπίσθιος υαλοπίνακας έχει θραυστεί-καταπέσει), τη θέση των εξεταζόμενων φθορών και την πορεία (διεύθυνση) των βολίδων που τις προκάλεσαν, εκτιμάται ότι οι φθοροποιές βολίδες διήλθαν από το χώρο του οπίσθιου υαλοπίνακα και κατέληξαν στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου δημιουργώντας τις οπές και το εντύπωμα.

... Έχει θραυστεί και καταπέσει ο οπίσθιος υαλοπίνακας. Λόγω ολοκληρωτικής καταστροφής του υαλοπίνακα, δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί μετά βεβαιότητας η αιτία της θραύσης του. Από τα υπόλοιπα ευρήματα (φθορές ανεμοθώρακα κ.λπ.) εκτιμάται ότι η φθορά του προκλήθηκε από βολίδες πυροβόλων όπλων ... Η πορεία των βολίδων που προκάλεσαν τις οπές-φθορές είναι από το οπίσθιο μέρος του αυτοκινήτου προς το εμπρόσθιο και η διεύθυνσή τους σχεδόν κάθετη ως προς το κατακόρυφο επίπεδο του πορτ-μπαγκάζ ... Από τη μορφολογία και το μέγεθος των φθορών-οπών εκτιμάται ότι οι βολίδες έχουν πυροβοληθεί από όπλο με διάμετρο κάρνης 9MM.

... Στη δεξιά πλευρά του αυτοκινήτου (ως προς τον καθήμενο οδηγό) παρατηρείται φθορά-εντύπωμα στο πίσω φτερό του αυτοκινήτου, πλησίον του τροχού, διαστάσεων 55 x 25MM περίπου. Από τη μορφολογία του εντυπώματος συνάγεται ότι η βολίδα που το προκάλεσε είχε διεύθυνση από το οπίσθιο μέρος του αυτοκινήτου προς το εμπρόσθιο, με ανοδική πορεία. Στη δεξιά πλευρά του αυτοκινήτου

παρατηρείται επίσης θραύση του υαλοπίνακα της πόρτας του συνοδηγού.

Στον ουρανό του αυτοκινήτου υπάρχει φθορά-εντύπωμα ανάγλυφης μορφής προς το εξωτερικό του αυτοκινήτου και σε αντίστοιχη θέση, εσωτερικά, φθορά-οπή της επένδυσης-ταπετσαρίας. Η φθορά έχει προκληθεί από βολίδα πυροβόλου όπλου η διεύθυνση της οποίας ήταν από το πίσω μέρος του αυτοκινήτου προς το εμπρόσθιο με ανοδική πορεία. Εκτιμάται ότι η βολίδα εισήλθε στο εσωτερικό του αυτοκινήτου από το χώρο του οπίσθιου υαλοπίνακα ...”.

β) Όσον αφορά τα όπλα που εξετάστηκαν

“... Μας απεστάλησαν συνολικά είκοσι τρία (23) περίστροφα, έξι (6) πιστόλια, τέσσερα (4) υποπολυβόλα και τρεις (3) βολίδες πυροβόλων όπλων ... Από τα όπλα είκοσι τρία (23) είναι περίστροφα διαμετρήματος (CAL) .357 MAGNUM, τα έξι (6) είναι πιστόλια, από τα οποία τα πέντε (5) είναι διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM και το ένα (1) είναι διαμετρήματος (CAL) .45 ACP, και τέσσερα (4) όπλα είναι υποπολυβόλα HK MP 5 διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM. Οι αριθμοί σειράς των όπλων, η μάρκα τους καθώς και ο κάτοχος αστυνομικός του κάθε όπλου αναφέρονται στην ανωτέρω (α) σχετική καθώς και στις από 14 και 16 Σεπτεμβρίου 1995 εκθέσεις παραδόσεως και κατασχέσεως του Α.Τ. ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ, αντίγραφα των οποίων επισυνάπτονται στην παρούσα έκθεση. Με τα τριάντα τρία (33) όπλα και με τρία φυσίγγια για κάθε όπλο, ενεργήσαμε ισάριθμες

δοκιμαστικές βολές κατά τις οποίες όλα τα όπλα λειτούργησαν κανονικά. Οι δειγματικοί κάλυκες και βολίδες για κάθε όπλο για διάκρισή τους τοποθετήθηκαν εντός πλαστικών φακέλων και ο κάθε φάκελος σημάνθηκε με τα χαρακτηριστικά ταυτότητος του κάθε όπλου.

... Από τις τρεις βολίδες, οι δύο βρέθηκαν εντός του αυτοκινήτου και η τρίτη αφαιρέθηκε χειρουργικά από το πρώτο μετατάρσιο δεξιού ποδός του τραυματισθέντος οδηγού. Για διάκρισή τους οι βολίδες σημάνθηκαν με τις ενδείξεις “ΠΒ1/4722” (από το σώμα του τραυματισθέντος) και “ΠΒ2 και 3/4722” (οι βολίδες που βρέθηκαν εντός του αυτοκινήτου), και θα ονομάζονται πειστήριες ... Και οι τρεις βολίδες λόγω σφοδρής πρόσκρουσης σε σκληρές επιφάνειες έχουν παραμορφωθεί σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τόσο στις κορυφές τους, όσο και στις κυλινδρικές τους επιφάνειες με διαρρήξεις των περιβλημάτων τους και αποκοπή μέρους του σώματός των. Η μέση διάμετρος των βάσεων των βολίδων είναι 9MM. Από τις μετρήσεις και τα εν γένει χαρακτηριστικά τους συνάγεται ότι οι βολίδες προέρχονται από φυσίγγια διαμετρήματος 9MM PARABELLUM (9 x 19). Τέτοια φυσίγγια βάλλονται από όπλα, κυρίως πιστόλια και υποπολυβόλα ιδίου διαμετρήματος ...”.

γ) Συμπεράσματα

“... Επί του αυτοκινήτου καταμετρήθηκαν δέκα έξι (16) φθορές-οπές οι οποίες προκλήθηκαν από πρωτογενή ενέργεια αντιστοίχων βολίδων. Οι βολίδες που προκάλεσαν τις φθορές εκτιμάται ότι βλήθησαν από όπλα με διάμετρο

κάνης 9MM ... Στο εσωτερικό του το αυτοκίνητο φέρει φθορές-οπές οι οποίες οφείλονται σε δευτερογενή ενέργεια και εποστρακισμούς ορισμένων από τις ανωτέρω βολίδες.

... Η πειστήρια βολίδα “ΠΒ2” καθώς και οι βολίδες από τις οποίες προέρχονται τα μεταλλικά περιβλήματα “ΠΠ1” και “ΠΠ2”, έχουν βληθεί από το υπ’ αριθ. C273917 υποπολυβόλο ΗΚ ΜΡ5.

... Η βολίδα από την οποία προέρχεται το μεταλλικό περίβλημα “ΠΠ3” έχει βληθεί από το υπ’ αριθ. Α03827S πιστόλι SPHINX.

... Η πειστήρια βολίδα “ΠΒ1” που αφαιρέθη από το σώμα του τραυματισθέντος οδηγού και η πειστήρια βολίδα “ΠΒ3” που ευρέθη στο εσωτερικό του αυτοκινήτου είναι διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM (9 x 19) και έχουν βληθεί από ένα και το αυτό όπλο, ιδίου διαμετρήματος. Οι δύο βολίδες, παρά τις παραμορφώσεις, διατηρούν επαρκή και αξιόπιστα ίχνη από το εσωτερικό της κάνης του όπλου πυροβολισμού τους, τα οποία συγκρινόμενα μεταξύ τους οδήγησαν στην ταυτοποίησή τους. Κατά τις συγκριτικές εξετάσεις ιχνών των δύο βολίδων με τα ίχνη των δειγματικών βολίδων από τα εξετασθέντα όπλα, διαμετρήματος 9MM PARABELLUM, δεν προέκυψαν ταυτίσεις ιχνών και συνεπώς οι βολίδες αυτές δεν σχετίζονται με κάποιο από τα όπλα αυτά ...”.

Γ. Διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών

15. Μετά την ολοκλήρωση της ένορκης διοικητικής εξέτασης, ο εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη κατά επτά

αστυνομικών (των Μανωλιάδη, Νέτη, Μάρκου, Σουλιώτη, Μαχαίρα, Ντίνα και Κυριαζή) για επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία (άρθρα 308 παρ. 1 εδ. α' και 309 του Ποινικού Κώδικα) και οπλοχρησία (άρθρο 14 του ν. 2168/1993). Ο προσφεύγων παρέστη ως πολιτικώς ενάγων ζητώντας αποζημίωση.

16. Η δίκη των επτά αστυνομικών διεξήχθη στις 5 Δεκεμβρίου 1997 ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Η κατάθεση του προσφεύγοντος έχει ως εξής:

“Ήμουνα στην Οδό Δεινοκράτους. Έκανα δεξιά στο φανάρι και πετάχτηκαν δύο αστυνομικοί στο δρόμο μου στη Βασιλίσσης Σοφίας. Εγώ είχα μεγάλη ταχύτητα και δεν μπόρεσα να σταματήσω αμέσως. Έκανα λίγο αριστερά και αμέσως άρχισαν να πυροβολούν. Εγώ φοβήθηκα, νόμιζα ότι ήθελαν να με σκοτώσουν και ανέπτυξα ταχύτητα και έφυγα. Με καταδίωκαν και πυροβολούσαν συνεχώς. Μπήκα σε αντίθετα ρεύματα και πήρα σβάρνα κάποια αυτοκίνητα. Φοβήθηκα πολύ. Πρόσφατα είχα νοσηλευτεί από κάποια κατάθλιψη που είχα. Τρέχοντας έφθασα και σταμάτησα σε κάποιο βενζινάδικο. Σταμάτησα και πηγαίνοντας να βγάλω τη ζώνη μου άνοιξα λίγο την πόρτα και με τραυμάτισαν στο χέρι και στο θώρακα. Με έβγαλαν έξω, ένας αστυνομικός με ξαναχτύπησε στο πόδι με πυροβολισμό και μου φόρεσε χειροπέδες. Άκουσα μπαμ-μπουμ επάνω στο αυτοκίνητο, αλλά δεν ξέρω τι ήταν. Πυροβολισμοί έρχονταν από παντού και από πάνω. Συγκεκριμένα ποιος με τραυμάτισε δεν ξέρω. Εγώ δεν είχα όπλο. Δεν οπλοφορού ποτέ. Με μετέφεραν στο Γενικό Κρατικό. Ένας

αξιωματούχος αστυνομικός ήλθε με ένα έγγραφο να με βάλει να υπογράψω και δεν το υπέγραψα γιατί δεν ήξερα τι έγραφαν. Χωρίς να μου κάνουν αναισθησία μου έβγαλαν τη σφαίρα από το πόδι, ήταν πολύ οδυνηρό, δεν γνωρίζω γιατί το έκαναν αυτό. Είχα εσωτερική αιμορραγία και οι γιατροί έλεγαν ότι είναι από τα δόντια μου. Ο πατέρας μου πήρε καρτί από τον εισαγγελέα για να με πάρει από το Γενικό Κρατικό και να με πάει στο ΚΑΤ, όπως και έγινε, όπου μου αφαίρεσαν 3,5 λίτρα αίμα. Μία σφαίρα είχε παραμείνει στον πνεύμονά μου και η άλλη σφαίρα, εσωτερικό τραύμα κάτω από τη μέση μου. Ο πρώτος πυροβολισμός έπεσε στη Βασιλίσσης Σοφίας. Ίσως κάτι έψαχναν, ίσως έψαχναν για κάποιον άλλο. Κατευθύνθηκα προς το Σύνταγμα. Καθ' όλη τη διάρκεια της καταδίωξης με πυροβολούσαν. Όταν με έβγαλαν από το αυτοκίνητο με έβαλαν κάτω, με πυροβόλησαν και μετά μου έβαλαν χειροπέδες. Κάτω χαμηλά στο πόδι με πυροβόλησαν εκείνη την ώρα. Μετά το επεισόδιο έπαθα ψυχολογικό σοκ και νοσηλεύθηκα στο Δημόσιο Ψυχιατρείο. Ακόμα και μέχρι σήμερα παρακολουθούμαι από το Αιγινήτειο και παίρνω φάρμακα. Πριν το γεγονός δούλευα ως γυψαδόρος. Έκτοτε δεν μπορώ να δουλέψω. Όπλο δεν είχα πιάσει ποτέ στη ζωή μου παρά μόνο στο Στρατό όπου υπηρέτησα κανονικά. Στη Βασιλίσσης Σοφίας δεν ήταν μπλόκο. Είδα δύο αστυνομικούς. Ο ένας με το χέρι μού έκανε σήμα να σταματήσω και ο άλλος είχε προτεταμένο το όπλο. Επειδή είδα το όπλο φοβήθηκα και δεν σταμάτησα αμέσως. Μετά από κάποιο διάστημα άρχισαν να με πυροβολούν. Δεν

θυμάμαι εάν αντιλήφθηκα περιπολικό στο ύψος του Πολεμικού Μουσείου. Φθάνοντας στη Βουλή είχαν βάλει τις σειρήνες και με ακολουθούσαν και έριχναν πυροβολισμούς. Εγώ μπήκα στο αντίθετο ρεύμα. Ήθελα να τρέξω να πάω σπίτι μου. Στη Λεωφ. Συγγρού, μπλόκο της αστυνομίας δεν αντιλήφθηκα. Στο Φλοίσβο άλλο μπλόκο της αστυνομίας δεν αντιλήφθηκα. Πιο κάτω σε κάποια φανάρια υπήρχε κίνηση και έκανα πέρα-δώθε για να ξεφύγω. Ότι τράκαρα ελαφρά κάποια αυτοκίνητα πλάγια το θυμάμαι, όχι μετωπικά. Ούτε θυμάμαι να ντεραπάρισα ένα αυτοκίνητο. Στην Καλαμακίου μπλόκο από αστυνομικούς δεν θυμάμαι. Στο συγκεκριμένο σημείο δεν θυμάμαι εάν με πυροβολούσαν. Στο βενζινάδικο σταμάτησα γιατί ήδη με είχε πιάσει μια σφαίρα και πονούσα. Άλλωστε υπήρχε πολύς κόσμος εκεί και δεν φοβόμουνά πολύ. Σταμάτησα και πήγα να βγάλω τη ζώνη μου. Εκείνη την ώρα αισθάνθηκα σφαίρα στην πλάτη μου. Έσπασαν τζάμια. Ήλθε ένας αστυνομικός και με έβγαλε έξω και ενώ ήμουν μπρούμυτα και πλάι με πυροβόλησαν στο πόδι. Δεν ξέρω ποιος με πυροβόλησε απ' όλους. Δεν είδα ποιος με πυροβόλησε γιατί ήμουν μπρούμυτα. Πριν το επεισόδιο είχα νοσηλευθεί μία φορά μόνο, γιατί είχα μια μικρή κατάθλιψη. Μετά το επεισόδιο πάσχω από μανία καταδιώξεως. Πριν είχα μια μικρή κατάθλιψη. Όταν ήμουν στο βενζινάδικο δεν έκανα κίνηση που θα μπορούσαν οι αστυνομικοί να εκλάβουν ότι έχω κάποιο όπλο”.

17. Οι απολογίες των κατηγορουμένων έχουν ως εξής:

1. Μανωλιάδης

“Ήμουνα στο Α62 περιπολικό. Ήμασταν στην περιοχή του Π. Φαλήρου. Ακούσαμε από τον ασύρματο για την καταδίωξη. Με το κέντρο συνεννοηθήκαμε να κάνουμε μια εκτροπή κυκλοφορίας στην αρχή της παραλιακής στο ύψος Τροκαντερού. Βάλαμε κάθετα το περιπολικό να κοιτά προς τη θάλασσα. Σταμάτησα και πολιτικά αυτοκίνητα για να κλείσουν το δρόμο. Ξαφνικά βλέπω φάρους, σειρήνες και ένα αυτοκίνητο στα 30 μέτρα να έρχεται κατά πάνω μου. Μπήκε στο δεξιόστροφο μέρος που πας προς Μαρίνα και πέρασε δίπλα μου σε απόσταση ενός μέτρου αφού πετάχτηκα για μη με πατήσει. Σε απόσταση 30-40 μέτρων πέρασαν μηχανές και περιπολικά. Εκεί δεν έπεσαν πυροβολισμοί από κανένα. Μπήκαμε στο αυτοκίνητο και ακολουθήσαμε τα άλλα περιπολικά στα 300 μέτρα περίπου. Θυμάμαι ένα κόκκινο αυτοκίνητο ντεραπαρισμένο πάνω στα κιγκλιδώματα. Χάσαμε τον έλεγχο και συνεχίσαμε. Πυροβολισμούς άκουσα μετά το ντεραπαρισμένο αυτοκίνητο στην Καλαμακίου. Εγώ έκανα χρήση του όπλου μου αργότερα. Ακολουθήσαμε την πορεία. Φθάνοντας κι εμείς στην Καλαμακίου ακούσαμε πυροβολισμούς. Φθάσαμε προς το βενζινάδικο. Βγήκα έξω από το αυτοκίνητο. Επικρατούσε πανικός. Άκουσα πυροβολισμούς. Άλλοι συνάδελφοι ήταν σκυμμένοι, άλλοι κάτω, άλλοι καλυμμένοι, και ακούγοντας πυροβολισμούς δεν ήξερα από πού προέρχονται. Θα μπορούσαν να έρχονται και από το SKODA. Είδα κάποιους συναδέλφους να ρίχνουν στον αέρα. Τότε έριξα δύο πυροβολισμούς στον

αέρα και έπεσα κάτω. Ήμουνα 50 μέτρα από το αυτοκίνητο. Δεν πλησίασα κοντά για να ρίξω, γιατί υπήρχε πολυκατοικία κοντά. Άκουσα τις φωνές των συναδέλφων που τον καλούσαν να βγει και εν τέλει είδα τους μπροστά αστυνομικούς να προχωρούν ελεύθερα και κατάλαβα ότι είχε λήξει το συμβάν. Πιστεύω ότι ελέγχθηκαν τα όπλα των συναδέλφων που κλήθηκαν ή έδωσαν το στίγμα τους. Δεν έβλεπα τον παθόντα μες στο αυτοκίνητο από εκεί που ήμουνα”.

2. Νέτης

“Δουλεύαμε από 9 μ.μ. στη Β' Υπηρεσία Αμέσου Δράσης. Ακούσαμε από τον ασύρματο ότι γίνεται καταδίωξη αυτοκινήτου από την Αμερικανική Πρεσβεία που παραλίγο να πατήσει δύο πεζούς και ένα τροχονόμο. Ακολουθήσαμε το αυτοκίνητο. Στο ύψος του Τροκαντερό είδαμε ότι είχαν κάνει μπλόκο οι αστυνομικοί. Ο Μανωλιάδης φορούσε τη σφυρίχτρα και σταματούσε τα αυτοκίνητα. Το SKODA πέρασε από δεξιά στο βοηθητικό δρόμο και απότομα μετά αριστερά. Ο Μανωλιάδης τινάχτηκε ενστικτωδώς και πέρασε δίπλα του ξυστά το SKODA. Στο Ροντέο υπήρχε αντίστοιχο μπλόκο με το μπλόκο του κ. Μανωλιάδη. Ο παθών χτύπησε και ντεραπάρισε ένα κόκκινο αυτοκίνητο. Από τον ασύρματο ακούγαμε την πορεία του αυτοκινήτου SKODA από το πρώτο περιπολικό που το ακολουθούσε. Πλησιάζοντας Ποσειδώνος και Καλαμακίου ήμασταν 50-60 μέτρα πίσω, άκουσα τους πρώτους πυροβολισμούς. Συνεχίσαμε και μπήκαμε στην Καλαμακίου. Μπροστά μας υπήρχαν κάποια περιπολικά. Ανάμεσα σε αυτά μπορεί να

υπήρχαν και κάποια που δεν είχαν κληθεί και πήγαν μόνα τους. Όταν φθάσαμε κατέβηκα από το περιπολικό, κινήθηκα προς το καταδιωκόμενο όχημα. Οι συνάδελφοι τον καλούσαν διαρκώς να βγει έξω, αυτός δεν έβγαινε. Ακούστηκε “να ρίξουμε εκφοβιστικές”. Έβγαλα κι εγώ το πιστόλι μου και έριξα δύο στον αέρα. Ανάμεσα στους πυροβολισμούς βρήκε την ευκαιρία, πήγε κάποιος συνάδελφος και τον συνέλαβε. Εγώ ήμουν γύρω στα 10-15 μέτρα από το SKODA, ή 8, δεν θυμάμαι ακριβώς. Από το κέντρο διαβιβάζανε ότι το άτομο οπλοφορεί. Έχω κάνει πολλές καταδιώξεις και ο συγκεκριμένος μου έδωσε την εντύπωση ότι ήταν κάποιος εκπαιδευμένος σε τέτοιες καταδιώξεις”.

3. Μάρκου

“Είμαι μοτοσικλετιστής. Από τον ασύρματο στην Ποσειδώνος ακούσαμε για μια καταδίωξη από την Αμερικανική Πρεσβεία. Σε πολύ γρήγορο χρόνο ακούσαμε ότι έφθασε στο Ωνάσειο. Προσπάθησα ν’ ανέβω σε νησίδα να λάβω θέση περιμένοντάς τον. Είδα το συγκεκριμένο όχημα να έρχεται. Με κίνδυνο της ζωής μου, κατέβηκα το ψηλό κράσπεδο και το πήρα από πίσω. Πίσω του ερχόταν ένα περιπολικό και δύο μοτοσικλότες. Άκουσα από τον ασύρματο ότι το άτομο είναι επικίνδυνο και πιθανό να οπλοφορεί, οδηγεί τρομερά επικίνδυνα. Στα φανάρια Ποσειδώνος κοντά στο ΕΔΕΜ, φθάνοντας στη μαρίνα Αμφιθέας και Ποσειδώνος, εξεπλάγην από την ικανότητά του να ελίσσεται γρήγορα και να περνάει ανάμεσα στ’ άλλα αυτοκίνητα. Τέτοια καταδίωξη δεν είχα ξαναδεί 15

χρόνια στο Σώμα. Αμφιθέας και Ποσειδώνος τράκαρε ένα ταξί. Στα φανάρια Αμφιθέας είχε μπλόκο. Ο Μακαρατζής έκανε δεξιά στον παράδρομο. Μπήκε ανάποδα και αφού πέρασε μπροστά από το ύψος των φαναριών, έκανε αριστερά και δημιουργήθηκε κομφούζιο, διότι άναβε το φανάρι και ξεκινούσαν τα αυτοκίνητα. Δεν ήξερα αν σκοτώθηκαν άνθρωποι, τι γινόταν. Εγώ ήμουν ακόμα στο δεξιό παράδρομο. Το SKODA είχε εμπλακεί με τα οχήματα και έριξα τρεις φορές στο αέρα για εκφοβισμό. Ήταν αδύνατο να σημαδέψω το SKODA γιατί ήταν ανάμεσα στ' άλλα αυτοκίνητα. Έφυγε, συνέχισε στην Καλαμακίου, ανέβηκε την ανηφόρα και καθώς έφτανα στα 30 μέτρα είδα το αυτοκίνητο στο βενζινάδικο. Άφησα τη μοτοσικλέτα μου. Μπήκα από δεξιά στο βενζινάδικο. Μπήκα μέσα στο λιπαντήριο και φώναξα “φύγετε”. Ανέβηκα από μια σκάλα στη βεράντα πάνω. Ανεβαίνοντας άκουσα πυροβολισμούς. Δεν ήξερα από πού έρχονται. Αφού ανέβηκα άκουσα που τον καλούσαν να βγει. Είδα τον οδηγό που έγειρε δίπλα, άνοιξε το ντουλαπάκι και υπέθεσα ότι μπορεί να βγάλει όπλο να ρίξει. Φώναξα στα παιδιά να προσέχουν γιατί μπορεί να είχε όπλο. Πήρα μια γλάστρα μεγάλη και την έριξα επάνω στο αυτοκίνητο. Πρόσεχα τα χέρια του οδηγού, οπότε αν δω ότι βγάζει κάτι να πετάξει, να φωνάξω και να ειδοποιήσω τους συναδέλφους μου”.

4. Σουλιώτης

“Μαζί με τον Μαχαίρα ξεκινήσαμε. Ώρα 9:15 το βράδυ καθόμουν μπροστά από το περιπολικό. Είδα το SKODA να έρχεται από το Ναυτικό Νοσοκομείο, να

περνάει το φανάρι και παραλίγο να χτυπήσει ένα ζευγάρι. Του έκανα σήμα να σταματήσει. Ήλθε καταπάνω μου να με χτυπήσει. Πετάχτηκα δίπλα. Κανείς δεν έβγαλε το όπλο του. Μπήκα στο αυτοκίνητο και τον καταδιώξαμε, όχι μόνο για τροχαία παράβαση, αλλά και γιατί πήγε να με χτυπήσει. Στη Βασιλίσσης Σοφίας μπήκε στο αντίθετο ρεύμα και πήγε δεξιά με κόκκινο φανάρι. Είχαμε ανάψει το φάρο, τρέχαμε, αλλά δεν τον βρίσκαμε, και ξαφνικά βλέπουμε το SKODA μπροστά από το Πολεμικό Μουσείο. Του ανάψαμε το φάρο, τη σειρήνα και του πετάξαμε τα φώτα. Μας βλέπει από το αυτοκίνητο, φρενάρει, ανάβει αλάρμ, και ξαφνικά γρήγορα κορναρίζοντας φθάνει στο Σύνταγμα, βγαίνει αντίθετο ρεύμα στο ανθοπωλείο και βγαίνει αντίθετα στην Αμαλίας. Ανάψαμε πάλι το φάρο και ακολουθήσαμε. Συνεχίσαμε, δώσαμε σήμα στο Κέντρο. Στην Καλλιρρόης παρά λίγο να χτυπήσει άλλο περιπολικό. Στο φανάρι στο Διογένης Παλλάς πέρασε ένα κόκκινο φανάρι. Μπήκε στο άλλο ρεύμα, χτύπησε ένα αυτοκίνητο και συνέχισε. Τον πλησίασαν δύο μηχανές. Στο Τροκαντερό του είχαν κάνει μπλόκο ένα περιπολικό, δύο μηχανές και 15 αυτοκίνητα πολιτών. Πήγε δεξιά, ανέβηκε τον πεζόδρομο και τα προσπέρασε. Στο Φλοίσβο ντεραπάρισε ένα DAIHATSU. Πιστέψαμε ότι όποιος είναι μέσα θα είναι νεκρός. Το Κέντρο είπε στις μηχανές να τον ακολουθούν από απόσταση γιατί κινδυνεύουν. Στην Αμφιθέα χτύπησε ένα ταξιτζή, του έσπασε το λαιμό – έβαλε κολάρο. Συνέχισε στην Ποσειδώνος και Καλαμακίου. Μπήκε στον παράδρομο και πήγε ανάποδα. Πέρασε μπροστά από τα άλλα

αυτοκίνητα και πέρασε στην Καλαμακίου. Εκεί έπεσαν οι πρώτοι πυροβολισμοί. Βγήκα από το πίσω αριστερό παράθυρο και πυροβόλησα στο πίσω αριστερό λάστιχο του SKODA. Έσκασε το λάστιχο. Ήμουν σίγουρος για το πού πήγαινε η σφαίρα. Γνώριζα ότι δεν θα κινδύνευε κάποιος. Όταν χτυπάει η σφαίρα στο λάστιχο, δεν εξοστρακίζεται. Πυροβόλησα από απόσταση πέντε μέτρων. Μετά τον πυροβολισμό μου είδα ότι τρύπησε το λάστιχο. Ο Μαχαίρας έριξε στο πίσω δεξί λάστιχο. Με σκασμένα λάστιχα σταμάτησε στο βενζινάδικο. Ήμασταν σχεδόν στα πλάγιά του. Εγώ σταμάτησα τα αυτοκίνητα που έρχονταν ως τροχονόμος και αφού έγινε η σύλληψη είδα πόσα πολλά περιπολικά ήταν εκεί. Ήταν πάνω από εννέα περιπολικά. Όταν έφθασαν όλα τα περιπολικά στο βενζινάδικο, έπεσαν πυροβολισμοί στον αέρα, όχι στο αυτοκίνητο. Το αυτοκίνητο είχε χτυπηθεί στη διασταύρωση. Έπεσαν πολλές σφαίρες στη διασταύρωση. Ήταν πολλοί αστυνομικοί. Είχαν πιάσει και τις δύο λωρίδες της οδού. Εκεί έκοψε ταχύτητα το SKODA υποχρεωτικά και του έριξαν. Εγώ σταματούσα τ' αυτοκίνητα. Εάν σημάδευαν τα αυτοκίνητα στο βενζινάδικο, θα χτυπούσαν και εμένα. Πιστεύω ότι όλοι οι πυροβολισμοί, ακόμα και αυτοί στα τζάμια, πήγαιναν στα λάστιχα”.

5. Μαχαίρας

“Ήμουνα μαζί με τον Μάρκου στην Αμερικάνικη Πρεσβεία. Είδαμε ένα SKODA να παραβιάζει τον ερυθρό σηματοδότη. Έτσι ο τροχονόμος του έκανε σήμα να σταματήσει. Το SKODA συνέχισε κατ' επάνω στο συνάδελφο

με κίνδυνο να τον χτυπήσει. Μπήκαμε μέσα στο αυτοκίνητο να τον ακολουθήσουμε. Αυτός μπήκε στο αντίθετο ρεύμα και στη Βασιλίσσης Σοφίας παραβίασε φωτεινό σηματοδότη. Τον χάσαμε και ξαφνικά τον είδαμε στο Πολεμικό Μουσείο. Τον ακολουθήσαμε, ανάψαμε το φάρο και του κάναμε σινιάλο να σταματήσει. Στο ανθοπωλείο έβαλε “αλάρμ” και έκανε να σταματήσει. Ξαφνικά αναπτύσσει ταχύτητα και μπαίνει στο αντίθετο ρεύμα στην Αμαλίας και συνεχίζει Σύνταγμα και Συγγρού. Τον ακολουθήσαμε. Είχαν βγει και άλλα περιπολικά. Στο Τροκαντερό παρέκαμψε μπλόκο, το παραβίασε φεύγοντας από πλάι. Στο Φλοίσβο αναποδογύρισε ένα DAIHATSU και συνέχισε. Πιο κάτω υπήρχε μπλόκο. Εμβόλισε ένα ταξιτζή και συνέχισε. Καλαμακίου και Ποσειδώνος υπήρχε άλλο μπλόκο. Έστριψε δεξιά σε παράδρομο και ξαναμπήκε αριστερά κόβοντας κάθετα στην Ποσειδώνος. Εκεί άκουσα κάποιους πυροβολισμούς. Εμείς είχαμε καβαλικέψει τον παράδρομο, τον ακολουθήσαμε και φθάνοντας στην Ποσειδώνος τον φθάσαμε στα πέντε μέτρα. Έβγαλα το όπλο και σημάδεψα τον πίσω δεξιά τροχό. Όταν κάνεις βολή κατά βολή είναι δύσκολος ο στόχος. Το έβαλα στο ριπάζ που πυροβολεί αναγκαστικά 3-4 φορές. Το SKODA σταμάτησε 70 μέτρα μετά στο βενζινάδικο. Φθάσαμε κι εμείς. Η όλη του πορεία και συμπεριφορά για εμάς ήταν άκρως επικίνδυνη, ήταν συμπεριφορά τρομοκράτη κ.λπ. Έφθασαν άλλα περιπολικά και μηχανές. Του φώναζαν να βγει έξω, δεν βγήκε και έπεσαν κάποιο πυροβολισμοί. Εμείς ήμασταν 10 μέτρα πίσω του. Εάν τα άλλα

αυτοκίνητα έρχιαν κατ' επάνω του από κάποιους στόχους, δεν ήμασταν μέσα στη βολή τους. Άκουσα από συναδέλφους “να ρίξουμε πυροβολισμούς για εκφοβισμό”. Ανέβηκε κάποιος και πέταξε μια γλάστρα. Πήγε ένας συνάδελφος με αλεξίσφαιρο που δεν τον ήξερα, μαζί με κάποιον άλλο έσπασαν το τζάμι και τον κάλεσαν να βγει έξω. Δεν βγήκε και τον έβγαλαν. Πήγε να του φορέσει χειροπέδες. Κάποιος φώναξε “προσοχή είναι τραυματισμένος” και δεν του τις έβαλαν. Ήλθε το ασθενοφόρο. Δεν κατάλαβα εάν ήταν τραυματισμένος από σφαίρα ή από τροχαίο. Το δικό μου όπλο και του Σουλιώτη δεν ρίχνουν σφαίρες Μάγκνουμ. Το A45 έχει μεγάλη δυνατότητα και διεισδυτικότητα. Δεν ξέρω ποιος είπε είναι οπλισμένος, πυροβολείτε στον αέρα”.

6. Ντίνας

“Με τον Κυριαζή είχαμε διατεταγμένη υπηρεσία στον Ν. Κόσμο. Πήραμε σήμα να βγούμε στη Λεωφ. Συγγρού όπου εκινείτο καταδιωκόμενο όχημα το οποίο είχε χτυπήσει αυτοκίνητα, δεν σταμάτησε σε σήμα τροχονόμου κ.λπ. Βγήκαμε στη Συγγρού, τον ακολουθήσαμε. Στην Interamerican παραβίασε φανάρι και συνέχισε προς παραλιακή. Στο Τροκαντερό είδαμε πολλά περιπολικά και φάρους. Μείναμε πίσω και στο Φλοίσβο είδαμε το ντεραπαρισμένο αυτοκίνητο. Είχαμε μείνει λίγο πίσω. Στην Ποσειδώνος και Καλαμακίου τον χάσαμε εντελώς. Ρωτήσαμε έναν πολίτη και μας είπε ότι πάει αριστερά στην Καλαμακίου και συνεχίσαμε προς τα εκεί. Άκουσα κάποιους πυροβολισμούς που υπολόγισα ότι ήταν στη

διασταύρωση Καλαμακίου και Ποσειδώνος. Υπήρχε τεχνητή κυκλοφοριακή συμφόρηση. Το Κέντρο διαβίβαζε ότι είναι επικίνδυνο άτομο που οπλοφορεί. Σταματήσαμε στα 100 μέτρα δεξιά από το πρατήριο, ακούγοντας πυροβολισμούς που δεν ξέραμε εάν είναι από τον παθόντα ή τους αστυνομικούς γιατί δεν βλέπαμε το αυτοκίνητο. Καλυφθήκαμε και ακούσαμε να τον καλούν να βγει. Εμείς ρίξαμε εκφοβιστικές βολές γιατί ξέραμε ότι κάποιος αστυφύλακας θα προσπαθούσε να τον συλλάβει για να του δημιουργήσουμε σύγχυση”.

7. Κυριαζής

“Είχα τον Ντίνα αρχηγό πληρώματος. Με σήμα που πήραμε βγήκαμε στη Συγγρού. Ακολουθήσαμε το καταδιωκόμενο και το πλησιάσαμε στο φανάρι Αμφιθέας. Στο Τροκαντερό είχαμε κάποια απόσταση. Ξεπέρασε το μπλόκο που του έκαναν. Στο Φλοίσβο είδαμε το αυτοκίνητο που είχε ανατραπεί. Υπήρχε κυκλοφοριακό πρόβλημα. Είχαμε μείνει πίσω. Αμφιθέας και Ποσειδώνος ένα ταξί είχε υλικές ζημιές. Λίγο πιο κάτω ακούσαμε πυροβολισμούς. Μας πληροφόρησαν πολίτες ότι έκανε αριστερά. Τον ακολουθήσαμε. Φθάνοντας ακούσαμε πυροβολισμούς. Ακούστηκε από συναδέλφους “βγες έξω”, “προσέξτε”, και από κάποιον άλλο “ρίξτε εκφοβιστικές βολές”. Έριξα κι εγώ δύο πυροβολισμούς για εκφοβισμό. Είμαι 15 χρόνια στο Σώμα. Δεν έχω ξαναδεί τέτοιο πράγμα. Από το Κέντρο ακούγαμε κατά την καταδίωξη ότι “το άτομο είναι άκρως επικίνδυνο και πιθανότατα οπλοφορεί”.

18. Οι καταθέσεις των μαρτύρων έχουν ως εξής:

1. *Βεντούρης*

“Είμαι ο οδηγός που καταδίωκε τον παθόντα. Με τον Μαχαίρα και τον Σωτήρη Σουλιώτη υπηρετούσαμε στην Άμεσο Δράση. Θεωρήσαμε ύποπτο το όχημα του παθόντα. Οτιδήποτε κινείται γύρω από την Αμερικάνικη Πρεσβεία το θεωρούμε ύποπτο. Τον σταμάτησε ο ένας συνάδελφος χωρίς όπλο. Οι άλλοι δύο περιμέναμε πιο πέρα έξω από το αυτοκίνητο. Αντί αυτός να σταματήσει κατευθύνθηκε προς το συνάδελφο και παραλίγο να τον χτυπήσει. Έφυγε και τον θεωρήσαμε επικίνδυνο και ότι έπρεπε να τον κυνηγήσουμε. Τον χάσαμε λίγο στην αρχή και τον βρήκαμε πάλι στο ύψος του Πολεμικού Μουσείου. Του κάναμε σήμα να σταματήσει. Αυτός κοντοστάθηκε, πήγε να σταματήσει, αλλά ξανασυνέχισε. Τον καταδιώξαμε πλέον με σειρήνες. Έφθασε στη Βουλή, μπήκε στο αντίθετο ρεύμα και συνέχισε προς Συγγρού με μεγάλη ταχύτητα. Είχαμε ειδοποιήσει και ήλθαν και άλλα περιπολικά πλέον στη Συγγρού. Σε κάποιο σημείο πήγε να εμβολίσει ένα περιπολικό. Φθάνοντας στην παραλία του είχαμε κάνει μπλόκο. Αυτός χτυπώντας πολιτικά αυτοκίνητα ξέφυγε, συνέχισε και πιο κάτω στο Φλοίσβο χτύπησε και νεραπάρισε ένα κόκκινο αυτοκίνητο και συνέχισε με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Υπήρχε κίνηση στην περιοχή. Στην Καλαμακίου είχε πολλή κίνηση, μπήκε στο βοηθητικό δρόμο. Εκεί ακούστηκαν πυροβολισμοί στην Καλαμακίου για πρώτη φορά. Μέχρι τότε δεν πυροβολούσαμε διότι υπήρχε πολλή κίνηση και υπήρχε πιθανότητα να

τραυματίσουμε περαστικούς πολίτες. Πουθενά δεν τον είχαμε χάσει, παραλίγο στην Καλαμακίου, που υπήρχε υπερυψωμένο το πεζοδρόμιο. Ο κ. Μαχαίρας και ο κ. Σουλιώτης επέβαιναν μαζί μου και εκεί οι συνάδελφοί μας έριξαν στα λάστιχα του αυτοκινήτου του. Θεωρώ ότι με την εκπαίδευση που κάνουμε κατά 99%, να μην πω 100%, ξέρουμε να σκοπεύουμε σωστά ακόμα και εν κινήσει. Σταματήσαμε στο βενζινάδικο, διώξαμε τον κόσμο και πήγαν κάποιο άλλοι συνάδελφοι που φορούσαν αλεξίσφαιρα και αφού έσπασαν το παράθυρο τον έβγαλαν έξω διότι τον είχαμε καλέσει επανειλημμένως και δεν έβγαινε μόνος του. Από μακριά ακούστηκαν πυροβολισμοί. Δεν ξέρω από πού. Κάποιος συνάδελφος είχε ανέβει στην ταράτσα, αλλά δεν νομίζω ότι πυροβόλησε. Του πέταξε μια γλάστρα. Όταν έπεσαν πυροβολισμοί, το αυτοκίνητο του κατηγορουμένου ήταν πλάγια δεξιά στο βενζινάδικο. Εμείς αριστερά στο βενζινάδικο και οι άλλοι ήταν από πίσω μου. Δεν γνωρίζω εάν έριξαν άλλοι στο αυτοκίνητο. Στην Καλαμακίου στην αρχή ακούστηκαν πυροβολισμοί και στο τέλος αφού έληξαν όλα για εκφοβισμό πιθανόν. Αυτός που τον έβγαλε έξω ήταν ο Μπουλκέτης Νικόλαος. Δεν νομίζω ότι τον πυροβόλησε. Δεν υπήρχε λόγος. Ο παθών έκανε κάποιες κινήσεις μέσα στο αυτοκίνητο, κουνιόταν δεξιά-αριστερά, κάτι σαν να έψαχνε, πράγμα που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει και όπλο. Γι' αυτό και πήγαν να τον βγάλουν συνάδελφοι με αλεξίσφαιρο. Δεν γνωρίζω τη βαλλιστική έρευνα. Οι σφαίρες που βρέθηκαν στο εσωτερικό του αυτοκινήτου ανήκαν στα όπλα του Σουλιώτη

και του Μαχαίρα. Οι συνάδελφοι σημάδευαν τα λάστιχα πάντως. Η ταχύτητα στην καταδίωξη ήταν γύρω στα 60 χλμ. Στη Βασιλίσσης Σοφίας και στην Αμαλίας δεν υπήρχε κίνηση. Εμείς τον ακολουθούσαμε στα 10 μέτρα. Στο ύψος στους Στύλους βγήκαν μηχανές της ομάδας “Ζ” και πίσω μας και μπροστά μας. Στις αρχές της Συγγρού βγήκε και άλλο περιπολικό μπροστά του και πήγε να το εμβολίσει. Ο παθών πηγαινοερχόταν πέρα-δώθε στη Συγγρού με 160 χλμ., πηγαινοερχόμενος από τη μία λωρίδα στην άλλη. Στη γωνία Καλαμακίου δεν μπορώ να ξέρω πόσα περιπολικά ακολουθούσαν, τη στιγμή που καταδιώκαμε κάποιον, δεν είχαμε εικόνα πίσω μας. Σταματήσαμε στο βενζινάδικο εμείς, δύο μηχανές πίσω και άλλο αυτοκίνητο πιο πίσω. Στη γωνία Ποσειδώνος και Καλαμακίου ακούστηκαν οι πρώτοι πυροβολισμοί. Ο κ. Μαχαίρας στην Οδό Καλαμακίου και πριν την Ποσειδώνος που πλησιάσαμε στα πέντε μέτρα χρησιμοποίησε το πυροβόλο και χτύπησε τα λάστιχα. Στο ίδιο σημείο πρέπει να έκανε χρήση και ο κ. Σουλιώτης. Όταν έφθασε στο βενζινάδικο και σταμάτησε, μέσα από το αυτοκίνητο έδιωχνα τον κόσμο και εγώ τον κάλεσα να βγει και πήγε συνάδελφος με αλεξίσφαιρο να τον βγάλει. Πόσες σφαίρες έπεσαν δεν ξέρω. Το παρμπρίζ έσπασε γιατί του πέταξαν μια γλάστρα επάνω. Το παράθυρο του συνοδηγού δεν ξέρω πώς έσπασε, ούτε το πίσω παρμπρίζ. Δεν ξέρω πώς τραυματίστηκε στο πέλμα ο παθών. Δεν μπορεί να τραυματιστεί το πέλμα όταν πέφτουν σφαίρες γύρω-γύρω από το αυτοκίνητο. Στο τέλος φύγαμε στο Τμήμα για κατάθεση. Άμεσα δεν απειλήθηκε η ζωή

μας σε όλη τη διάρκεια του επεισοδίου. Είχε προκαλέσει ατυχήματα σε αυτοκίνητα. Έμπαινε σε αντίθετα ρεύματα, κινδύνεψε τόσος κόσμος. Συνολικά, οι αστυνομικοί που καταδίωκαν ήταν 33 που κατασχέθηκαν τα όπλα, αλλά ήταν και άλλοι που κινητοποιήθηκαν. Ήταν πρωτοφανές το επεισόδιο. Ο ασύρματος έλεγε “πάρτε μέτρα αυτοπροστασίας, το άτομο οπλοφορεί, μπορεί να είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος”. Ο Σουλιώτης είναι τροχονόμος. Φυσικά δεν οπλοφορούσε όταν του έκανε σήμα να σταματήσει. Τα μπλόκα στήθηκαν εφόσον τα διέταξε το Κέντρο. Κάναμε και έντεχνη κυκλοφοριακή συμφόρηση στα φανάρια με πολιτικά αυτοκίνητα. Στην πορεία αντιληφθήκαμε τραυματισμούς πολιτών, ντεραπάρισμα αυτοκινήτου. Δεν είχαμε άλλο μέσο να τον σταματήσουμε μετά τα μπλόκα και την έντεχνη κυκλοφοριακή συμφόρηση. Το τελικό μπλόκο ήταν στην Καλαμακίου. Στον παράδρομο της Καλαμακίου ήταν πεζοί αστυνομικοί. Πήγε καταπάνω τους. Εκεί έπεσαν οι πρώτοι πυροβολισμοί. Εκεί έριξαν και οι δύο συνάδελφοί μου απ’ το αυτοκίνητό μας στα λάστιχα. Εκτός από τα 33 όπλα που κατασχέθηκαν, πιθανόν να χρησιμοποιήθηκαν και άλλα όπλα εκτός των 33. Άλλωστε, η σφαίρα που βγήκε από το πόδι του δεν ανήκε σε κανένα από τα 33 όπλα που κατασχέθηκαν. Εάν πυροβολούσε κάποιος προς τον παθόντα στο βενζινάδικο, θα έπαιρνε φωτιά η βενζίνη. Πυροβόλησαν στον αέρα στο βενζινάδικο, πιθανόν για να καλύψουνε το συνάδελφο που πήγε να τον βγάλει. Για να δημιουργήσουμε σύγχυση, ανέβηκε ένας συνάδελφος επάνω

και του πέταξε μια γλάστρα. Ο Μπουλκέτης τον έβγαλε έξω, του έβαλε χειροπέδες, είδαμε ότι χάνει αίμα και τον πήγαν στο νοσοκομείο. Την έρευνα την έκαναν οι αξιωματικοί και κάποια άλλη υπηρεσία, όχι εμείς που πήγαμε στο Τμήμα”.

2. Νομικός

“Ήμουν στην παλιά παραλιακή στην Αγία Σκέπη. Είδαμε ένα όχημα να τρέχει σαν τρελό. Πήραμε εντολή από το Κέντρο και βγήκαμε στην παραλιακή. Στην πορεία μας είδαμε όλα αυτά τα τροχαία, τα χτυπημένα αυτοκίνητα και κάποιον που είχε χτυπηθεί. Εμείς φθάσαμε στην Καλαμακίου από Αμφιθέας. Ήμασταν πολύ πίσω εμείς. Πυροβολισμούς δεν ακούσαμε. Και αν έπεφταν δεν θα τους ακούγαμε. Ο κ. Μπουλκέτης που ήμασταν μαζί επειδή είχε αλεξίσφαιρο γιλέκο το φόρεσε, ενώ κάποιος άλλος συνάδελφος έσπασε το τζάμι. Τον έβγαλε έξω ο κ. Μπουλκέτης, του φόρεσε τις χειροπέδες και αφού είδε ότι ήταν χτυπημένος αμέσως τις έβγαλε. Ο παθών κοιτάζε δεξιά-αριστερά, τα χέρια του ήταν κάτω, δεν τα βλέπαμε, και μ’ αυτό πιθανολογούσαμε ότι έχει όπλο. Φθάνοντας στο βενζινάδικο άκουσα 1-2 πυροβολισμούς, δεν ξέρω από πού. Ο Μπουλκέτης και ο Ξυλογιάννης ήταν μαζί μου στο περιπολικό. Εγώ και ο Ξυλογιάννης δεν είχαμε αλεξίσφαιρα και δεν πλησιάσαμε πολύ όπως ο Μπουλκέτης. Είχαν μαζευτεί πολλά περιπολικά και πολλοί ζητάδες. Δεν υπάρχει περίπτωση να αποκρύφθηκαν ή να αλλάχθηκαν κάποια όπλα. Το όπλο που χρεωνόμαστε το χρεωνόμαστε προσωπικά. Δεν το δίνουμε σε άλλο

συνάδελφο. Στο βενζινάδικο εκείνη την ώρα που πλησιάσαμε για να τον βγάλει ο Μπουλκέτης δεν πυροβόλησε κανείς. Δεν υπάρχει περίπτωση να πήγε κάποιος συνάδελφος στο συμβάν εάν δεν είχε διαταχθεί, εκτός εάν κάποιος το άκουσε και πήγε από μόνος του. Εάν χρησιμοποίησε το όπλο του, δεν υπάρχει περίπτωση να φύγει και να μην παραδώσει το όπλο του”.

3. *Ξυλογιάννης*

“Ήμουνα οδηγός στο τελευταίο περιπολικό που ήταν μέσα ο κ. Μπουλκέτης. Πήραμε εντολή από το Κέντρο και ακολουθήσαμε την πορεία. Φθάσαμε τελευταίοι εκεί που είχε παρκάρει το SKODA στο βενζινάδικο. Υπήρχαν πολλά περιπολικά και ζητάδες. Όλοι είχαν κατεβεί. Το SKODA ήταν μέσα στο βενζινάδικο, ακριβώς δίπλα στην αντλία από δεξιά όπως το βλέπουμε. Όλοι είχαν κατεβεί. Υπήρχαν πολλά περιπολικά. Ο κ. Μπουλκέτης φόρεσε το αλεξίσφαιρό του και εγώ τον κάλυπτα από πίσω, ενώ από πίσω τον κάλυπταν και άλλοι. Φθάνοντας ακούσαμε κάποιους πυροβολισμούς. Όταν κατεβήκαμε και βρισκόμαστε πολλοί κοντά στο SKODA, έπεσαν 2-3 πυροβολισμοί, αλλά όχι προς τη μεριά μας, γιατί ήμασταν πολύ κοντά στο SKODA. Όλες οι αισθήσεις μου ήταν στραμμένες στον κίνδυνο. Ίσως στην πορεία χτυπήθηκε το αυτοκίνητο, δεν γνωρίζω. Δεν μπορώ να ξέρω σε ποιο στάδιο χτυπήθηκε ο παθών, πιθανόν στην καταδίωξη. Εμείς που τον καλύπταμε ήμασταν πιο πίσω και έτοιμοι να επέμβουμε σε παν ενδεχόμενο. Λέγοντας ότι τον κάλυπτα, δεν είχα βγάλει το όπλο να το κρατώ, αλλά το κρατούσα

μέσα στη θήκη του. Συναντήσαμε το Φλοίσβο ένα παπί με τραυματία, πιο κάτω ένα σταματημένο αυτοκίνητο χωρίς φώτα και στην Καλαμακίου νομίζω υπήρχε μια σύγκρουση. Το πλήρωμά μας έδωσε τα όπλα και δεν είχε ρίξει κανείς. Ούτε ο Μπουλκέτης, ούτε ο Νομικός, ούτε εγώ. Πυροβολισμοί έπεσαν πριν πλησιάσουμε το SKODA. Στη συνέχεια δεν έπεσαν πυροβολισμοί”.

4. Δαβαριάς

“... Οι πυροβολισμοί που έπεφταν στο βενζινάδικο ήταν για εκφοβισμό. Επάνω στο αυτοκίνητο δεν είδα να έπεσαν βολές, οι πυροβολισμοί ήταν προς το μέρος του αυτοκινήτου στον αέρα, δηλ. οι σφαίρες θα έφευγαν στον αέρα. Δεν γνωρίζω τα άτομα που έριχναν τις βολές. Πρώτη φορά τους έβλεπα. Γνωρίζω επίσης τον Χρ. Μάρκου και τον Κασιώρη. Ο αστυφύλακας που ανέβηκε στη βεράντα δεν πυροβόλησε, έριξε μια γλάστρα. Ήμαστε υποχρεωμένοι να τηρούμε τις εντολές ως προς τον τομέα που πρέπει να φυλάττουμε, αλλά δεν τηρείται πάντα αυτό, διότι μόνοι μας πολλές φορές τρέχουμε σε τέτοια συμβάντα διότι κινδυνεύουν συνάδελφοι και έχουν γίνει πολλά. Γύρω στα 10-15 λεπτά διήρκεσε η όλη διαδικασία στο βενζινάδικο. Στο πεζοδρόμιο του βενζινάδικου είχε σταματήσει το SKODA. Εγώ πάρκαρα στο δεξιό μέρος. Σχεδόν ταυτόχρονα έφθασα με τους άντρες του πρώτου περιπολικού και αμέσως έφθασαν ο ένας μετά τον άλλο. Όλοι οι άντρες κρατούσαν όπλα στα χέρια τους. Συνήθως όλα τα περιπολικά έχουν ένα οπλοπολυβόλο. Αφότου έφθασα εκεί και καλύφθηκα πίσω από μια κολώνα, του φωνάξαμε να

βγει έξω και μετά άρχισαν οι πυροβολισμοί. Δεν θυμάμαι μετά από πόσο χρόνο ακριβώς άρχισαν οι πυροβολισμοί. Ο παθών έκανε κάποιες κινήσεις μέσα στο αυτοκίνητο. Οι κινήσεις που έκανε απασφάλισης του αυτοκινήτου και όλες οι κινήσεις που έκανε μπορούσαν να εκληφθούν από εμάς και ως κίνηση να βγάλει το όπλο από το στήθος του ή περίπτωση να βγάλει μια χειροβομβίδα. Στη διασταύρωση Καλαμακίου και Ποσειδώνος δεν είδα να ρίχνουν πυροβολισμούς από τη δεξιά πλευρά του SKODA, εκτός από τις σφαίρες που έριξαν στα λάστιχα από την αριστερή πλευρά. Στην πρώτη φωτογραφία τα αριστερά λάστιχα του αυτοκινήτου είναι σκασμένα. Στη δεύτερη φωτογραφία είναι σκασμένα τα δεξιά λάστιχα. Για το τραύμα στο πέλμα του δεξιού ποδιού υπάρχει πιθανότητα μια σφαίρα που έπεσε στα λάστιχα του αυτοκινήτου να εξοστρακιστεί και να περάσει τη λαμαρίνα του αυτοκινήτου που είναι κάποια χιλιοστά. Υπάρχουν σφαίρες που μπορούν να τρυπήσουν διπλάσιο πάχος λαμαρίνας. Σε αυτά τα αυτοκίνητα δεν υπάρχει σασί. Υπάρχει σκέτη λαμαρίνα που μπορεί να τρυπηθεί από σφαίρα από εξοστρακισμό και να χτυπηθεί στο γλουτό ο παθών. Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να έχει χτυπηθεί στη μασχαλιαία χώρα. Κάποια στιγμή τον είδα που έγειρε στο κάθισμα του αυτοκινήτου, ο παθών σκέφθηκα ότι μπορεί να είναι χτυπημένος και φώναξα”.

5. Μαστροκώστας

“Είμαι ο υπάλληλος του πρατηρίου. Ήμουνα μπροστά στην αντλία και έβαζα βενζίνα. Είδα ξαφνικά το SKODA να έρχεται σιγά-σιγά και σταμάτησε δίπλα μου με τη

μούρη προς το δρόμο, όπως φαίνεται στη φωτογραφία. Ο οδηγός ήταν αδρανοποιημένος. Στη συνέχεια ακολούθησαν τα περιπολικά. Φώναζαν “φύγετε-φύγετε”. Άφησα την αντλία, μπήκα στο μαγαζί, 4,5 μέτρα, και πήγαμε σε ακόμα πιο πίσω χώρο μαζί με τον ιδιοκτήτη. Έχει μια δεύτερη πόρτα και μπήκα μέσα στο λιπαντήριο. Μπαίνοντας μέσα στο μαγαζί άκουσα πυροβολισμούς. Επικρατούσε πανικός. Έπεσαν και κάτι άλλοι πυροβολισμοί. Ρίχνανε, τώρα προς τα πού ρίχνανε δεν ξέρω. Δεν είχα οπτική επαφή. Οι αντλίες ήταν δίπλα από το αμάξι. Εάν έριχναν προς το αυτοκίνητο, θα έπεφταν σφαίρες και στις αντλίες. Ανέβηκε κάποιος στην ταράτσα και πέταξε κάτι, μια γλάστρα νομίζω, όπου μπόρεσα και το είδα γιατί είχα βγει προς τα πίσω, αλλά δεν πλησίασα. Δεν είχα οπτική επαφή και δεν είδα πώς τον συνέλαβαν, εάν τον πυροβόλησαν. Όταν έφτασε το αυτοκίνητο είδα σκασμένα λάστιχα, αλλά δεν θυμάμαι εάν είχε και σπασμένα τζάμια. Τα λάστιχα στην πρώτη φωτογραφία νομίζω ότι είναι σκασμένα. Έδωσα πρώτη μου φορά κατάθεση τότε, είχα πανικό ακόμα, δεν ξέρω εάν είπα με πλήρη ακρίβεια τα πράγματα. Και σήμερα βέβαια έχουν περάσει δύο χρόνια. Όταν βγήκε, πίσω έβλεπα τον αστυνομικό που δεν πυροβόλησε. Έριξε μια γλάστρα, αλλά δεν έβλεπα το αυτοκίνητο του παθόντα. Ούτε η βέσπα που ήταν μισό μέτρο δίπλα στο αυτοκίνητο ούτε βέβαια οι αντλίες δεν είχαν τρύπα από σφαίρα. Η βεράντα που ανέβηκε επάνω ο αστυνομικός τελειώνει πάνω από το

αυτοκίνητο. Πρέπει να έβγαινε λίγο η μούρη του αυτοκινήτου κάτω από τη βεράντα”.

6. Γεωργόπουλος

“Ιδιοκτήτης βενζινάδικου. Ήμουνα λίγο πιο μέσα από τον Μαστροκώστα. Είδα το SKODA να έρχεται σιγά-σιγά. Σταμάτησε και μετά από κλάσματα δευτερολέπτου άκουσα πυροβολισμούς. Το παιδί άκουσε τις φωνές, εγώ όχι. Με το που άκουσα τους πυροβολισμούς έφυγα. Ανέβηκα πάνω στο σπίτι και μετά ήλθε ένας αστυνομικός και έριξε μια μεγάλη γλάστρα στην οροφή του αυτοκινήτου. Δεν πυροβόλησε. Ξανακατέβηκα όταν είχαν σταματήσει οι πυροβολισμοί και είδα τον παθόντα που τον έβγαζαν έξω από το αυτοκίνητο. Νομίζω ότι αυτός που τον έβγαλε φορούσε πολιτικά. Σίγουρος δεν είμαι. Τον είδα που κρατούσε ένα μεγάλο όπλο αυτόματο. Δεν ξέρω εάν έριξε. Δεν θυμάμαι. Εάν έριχνε, θα το θυμόμουν. Μπορεί να πυροβόλησε, εγώ δεν το είδα. Όταν έφθασε το αυτοκίνητο δεν θυμάμαι εάν είχε σπασμένα τα τζάμια. Θυμάμαι ότι ήταν τρακαρισμένο ... Κάλυκες εγώ δεν βρήκα πουθενά. Τρύπες από σφαίρες δεν βρήκα πουθενά. Όταν είδα τον αστυνομικό που ήλθε από πίσω με τα πολιτικά πάνω από τη βεράντα έφυγα και δεν είδα εάν πυροβόλησε. Κατέβηκα και είδα την κίνηση που τον έβγαζαν έξω από το αυτοκίνητο. Δεν τον πυροβόλησε. Μπορεί να ήταν και το άτομο που κατέβηκε από τη μηχανή. Η βεράντα είχε φάρδος και κάλυπτε το μισό και παραπάνω του αυτοκινήτου”.

7. Κυριαζίδης

“Ήμουνα στην Ποσειδώνος και Καλαμακίου. Με σταμάτησε ένας αστυνομικός και μου είπε “κι αν ανάψει φανάρι δεν θα φύγεις παρά μόνο εάν σου πω εγώ”. Από τον καθρέπτη είδα ξαφνικά να έρχεται ένα αυτοκίνητο από τον παράδρομο με πολύ μεγάλη ταχύτητα και πέρασε το κράσπεδο και ήλθε από δεξιά και έπεσε πάνω μου. Με πέταξε 10-15 μέτρα. Δίπλα μου ήταν ένα περιπολικό. Οι αστυνομικοί με όπλα στο χέρι πρέπει να ήταν έξω. Άκουσα πυροβολισμούς και φοβήθηκα. Ακολούθησαν και άλλα περιπολικά και ακολούθησαν το SKODA αριστερά προς Καλαμακίου. Μου προκάλεσε μεγάλες ζημιές. Εάν κάποιος καθόταν στο πίσω κάθισμά, δεν θα ζούσε”.

19. Αφού συσκέφθηκε, το δικαστήριο κήρυξε τους επτά αστυνομικούς αθώους και για τις δύο πράξεις που τους αποδίδονταν (βλ. ανωτέρω παρ. 15). Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία (επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία), το δικαστήριο έκρινε ότι δεν αποδείχθηκε ότι οι κατηγορούμενοι ήταν οι αστυνομικοί που τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα. Ορισμένοι από τους αστυνομικούς που συμμετείχαν στο περιστατικό είχαν αποχωρήσει από τον τόπο του συμβάντος μετά τη σύλληψη του προσφεύγοντος χωρίς να δηλώσουν την ταυτότητά τους και να δώσουν τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με όπλα τους. Η βολίδα που αφαιρέθηκε από το σώμα του παθόντος και μία βολίδα που βρέθηκε στο εσωτερικό του αυτοκινήτου είχαν βληθεί από το ίδιο όπλο, το οποίο όμως δεν ήταν κανένα από τα 33 όπλα που εξετάστηκαν. Η

άλλη βολίδα και μερικά μεταλλικά θραύσματα που βρέθηκαν στο αυτοκίνητο του προσφεύγοντος προέρχονταν από τα όπλα δύο εκ των κατηγορουμένων. Όμως, δεν είχε αποδειχθεί πέρα από κάθε λογική αμφιβολία ότι ήταν αυτοί που τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα, αφού υπήρξαν και πολλοί άλλοι πυροβολισμοί από όπλα αγνώστων.

Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία (οπλοχρησία), το δικαστήριο έκρινε ότι οι αστυνομικοί έκαναν χρήση των όπλων τους αποκλειστικά και μόνο με σκοπό να ακινητοποιήσουν ένα αυτοκίνητο του οποίου τον οδηγό θεώρησαν εύλογα ως επικίνδυνο εγκληματία.

Τα σχετικά σημεία της απόφασης του δικαστηρίου έχουν ως εξής:

“Στις 13.9.1995 ο παθών Χρήστος Μακαρατζής οδηγούσε το YIM-8837 ΙΧΕ αυτοκίνητο στην Αθήνα, στην Περιοχή της Αμερικανικής Πρεσβείας. Στη συμβολή των οδών Γέλωνος και Κόκκαλη υπομονάδα του Τμήματος Ειδικών Αστυνομικών Ελέγχων της Διεύθυνσης της Άμεσης Δράσης Αττικής διενεργούσε ελέγχους σε διερχόμενα αυτοκίνητα. Στη μονάδα αυτή μετείχαν οι κατηγορούμενοι Γ. Μαχαίρας και Σ. Σουλιώτης και ο Γ. Βεντούρης. Το αυτοκίνητο του παθόντος, κινούμενο από την κατεύθυνση του Ν. Νοσοκομείου, παραβίασε φωτεινό σηματοδότη και του έκανε σήμα ο κατηγορούμενος Σ. Σουλιώτης για να σταματήσει. Αντί όμως να σταματήσει στο σήμα του τροχονόμου, συνέχισε κατευθυνόμενος κατά του τροχονόμου την πορεία του και κινδύνευσε να παρασυρθεί αυτός. Αμέσως τα μέλη του πληρώματος του περιπολικού μπήκαν

στο περιπολικό και άρχισαν να τον καταδιώκουν. Στην οδό Β. Σοφίας μπήκε στο αντίθετο ρεύμα και παραβίασε κόκκινο φανάρι. Λόγω της κίνησης που υπήρχε οι αστυνομικοί έχασαν το αυτοκίνητο που καταδίωκαν, το οποίο ακολουθούσαν με αναμμένο φάρο, και το εντόπισαν πάλι στο ύψος του Πολεμικού Μουσείου. Του έκαναν με τα φώτα σήμα να σταματήσει έχοντας θέσει σε λειτουργία τη σειρήνα και το φάρο του περιπολικού. Αρχικά ο παθών πέδησε και άναψε τα αλάρμ του αυτοκινήτου, προσποιούμενος ότι θα σταματήσει. Ξαφνικά όμως ανέπτυξε ταχύτητα και έφυγε. Έφθασε στο Σύνταγμα και στο ύψος των ανθοπωλείων μπήκε στο αντίθετο ρεύμα στην Αμαλίας και συνέχισε προς τη Λεωφ. Συγγρού. Το περιπολικό ειδοποίησε το Κέντρο της Άμεσης Δράσης και από το Κέντρο ειδοποιήθηκαν και άλλες μονάδες που εκτελούσαν υπηρεσία στην περιοχή όπου εκινείτο ο παθών να βοηθήσουν. Στη Λεωφ. Συγγρού το αυτοκίνητο εκινείτο με πολύ μεγάλη ταχύτητα από τη μία λωρίδα στην άλλη. Στο ύψος της Καλλιρρόης κινδύνευσε να εμβολισθεί ένα περιπολικό. Στο φανάρι Διογένης Παλλάς παραβίασε τον ερυθρό σηματοδότη, μπήκε στο αντίθετο ρεύμα και χτύπησε ένα ΙΧΕ αυτοκίνητο. Στο Τροκαντερό του είχε γίνει “μπλόκο” από ένα περιπολικό, δύο μηχανές και 15 αυτοκίνητα πολιτών, τα οποία προσπέρασε ανεβαίνοντας στο πεζοδρόμιο, κινδύνευσαν δε να παρασυρθούν τα μέλη του περιπολικού. Στο Φλοίσβο χτύπησε ένα αυτοκίνητο DAIHATSU που ήταν σταματημένο και το ανέτρεψε και τραυματίστηκε η οδηγός του. Στην Αμφιθέα χτύπησε ένα

ταξί, που τραυματίστηκε ο οδηγός του, και ένα ΙΧΕ. Στη συμβολή των οδών Ποσειδώνος και Καλαμακίου είχε τοποθετηθεί ένα περιπολικό στον παράδρομο της Λεωφ. Ποσειδώνος και είχε διακοπεί η κυκλοφορία των αυτοκινήτων που εκινούντο προς τη Γλυφάδα. Ο παθών προ του εμποδίου υπερπήδησε προς τα δεξιά τη νησίδα για να κατευθυνθεί προς τον παράδρομο, αντιλήφθηκε όμως το περιπολικό, υπερπήδησε προς τα αριστερά τη νησίδα, προσέκρουσε σε δύο αυτοκίνητα ΙΧΕ κόβοντας κάθετα στη Λεωφ. Ποσειδώνος και κινδύνευσε να παρασυρθεί και ο αστυφύλακας Σ. Στρουμπούλης. Στη συμβολή των οδών Ποσειδώνος και Καλαμακίου ακούστηκαν οι πρώτοι πυροβολισμοί κατά του καταδιωκόμενου αυτοκινήτου, προκειμένου να υποχρεώσουν τον παθόντα να σταματήσει. Στο ύψος αυτό ο κατηγορούμενος Γ. Μαχαίρας που επέβαινε στο περιπολικό που από την αρχή τον καταδίωκε, αφού αυτό είχε πλησιάσει το καταδιωκόμενο αυτοκίνητο σε απόσταση περίπου πέντε μέτρων, πυροβόλησε με το πυροβόλο όπλο του MP5 C273917, κάνοντας βολή κατά ριπάς, επειδή το αυτοκίνητο ήταν σε κίνηση, στοχεύοντας το πίσω δεξιό λάστιχο του αυτοκινήτου για να σκάσουν τα λάστιχα και να σταματήσει. Ο κατηγορούμενος Σ. Σουλιώτης που επέβαινε στο ίδιο περιπολικό, από το αριστερό παράθυρο, με το A03827S πιστόλι του, πυροβόλησε στοχεύοντας το πίσω αριστερό ελαστικό και τρύπησε το ελαστικό. Στο ύψος της διασταύρωσης αυτής ο παθών αναγκάστηκε να μειώσει την ταχύτητά του. Στο σημείο αυτό είχαν καταφθάσει

πολλοί αστυνομικοί, που βρίσκονταν και στις δύο λωρίδες κυκλοφορίας της οδού, και πυροβολήθηκε το αυτοκίνητο και από άλλους αστυνομικούς εκτός από τους προαναφερθέντες, αφού στο σημείο αυτό ακολούθησαν πολλοί πυροβολισμοί. Σημειώνεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια της καταδίωξης προστίθεντο αστυνομικές δυνάμεις, περιπολικά και μοτοσικλέτες, που καταδίωκαν το αυτοκίνητο, χωρίς να καταφέρνουν να το σταματήσουν. Το αυτοκίνητο που καταδιωκόταν, παρά τους πυροβολισμούς, συνέχισε την πορεία του στη Λεωφ. Καλαμακίου και στη συμβολή με την οδό Αρτέμιδος σταμάτησε στην είσοδο πρατηρίου υγρών καυσίμων, με το εμπρόσθιο τμήμα του αυτοκινήτου προς το δρόμο, κοντά στις αντλίες. Στο χώρο αυτό περικυκλώθηκε από τις μονάδες που το ακολουθούσαν και ήταν γνωστό στο Κέντρο ότι μετείχαν της επιχείρησης, αλλά και άλλες μονάδες που είχαν προστρέξει σε βοήθεια των συναδέλφων τους ακούγοντας το Κέντρο, με δική τους πρωτοβουλία. Δηλαδή είχαν προστρέξει μονάδες που ήταν κοντά χωρίς να έχουν κληθεί για ενίσχυση. Οι αστυνομικοί με τα όπλα στα χέρια κατέβηκαν από τα αυτοκίνητα και τις μηχανές. Ο παθών έκανε μέσα στο αυτοκίνητό του κάποιες κινήσεις, που έδωσε την εντύπωση τους αστυνομικούς ότι είχε όπλο. Οι αστυνομικοί του ζήτησαν να κατεβεί από το αυτοκίνητο, αυτός όμως δεν το έκανε, και πλησίασε το αυτοκίνητο ο αστυνομικός που φορούσε αλεξίσφαιρο γιλέκο Νικ. Μπουλκέτης. Πολλοί τότε από τους αστυνομικούς που ήταν παρόντες άρχισαν να πυροβολούν για εκφοβισμό και

κάλυψη του συναδέλφου τους και τότε δόθηκε η δυνατότητα στον Νικ. Μπουλκέτη να σπάσει το παράθυρο του αυτοκινήτου και να συλλάβει τον παθόντα. Προηγουμένως ο κατηγορούμενος αστυφύλακας Μάρκου είχε ανέβει στη βεράντα που βρίσκεται πάνω από το βενζινάδικο, από όπου πέταξε μια γλάστρα και έσπασε τον εμπρόσθιο ανεμοθώρακα χωρίς να αποσπαστεί. Όταν ο παθών εξήλθε από το αυτοκίνητο ακινητοποιήθηκε από τον αστυνομικό που τον συνέλαβε και άλλους συναδέλφους και τότε διαπιστώθηκε ότι αυτός ήταν τραυματισμένος. Είχε αυτός διαμπερές τραύμα του δεξιού βραχιονίου, διαμπερές τραύμα στο δεξιό ημιθώρακιο με πύλη εισόδου την οπίσθια μασχαλιαία γραμμή, διαμπερές τραύμα στο άκρο του δεξιού ποδιού, τραύμα τυφλό στον αριστερό γλουτό, τραύμα δεξιάς έξω επιφανείας της νεφρικής χώρας. Το αυτοκίνητο στο οποίο επέβαινε ο παθών είχε σπασμένο, χωρίς να έχει πέσει, τον εμπρόσθιο ανεμοθώρακα, ο οποίος έφερε τρεις οπές και ένα εντύπωμα από βολίδες πυροβόλου όπλου. Στην πίσω αριστερή πόρτα στο μεταλλικό μέρος της τρεις οπές από βολίδες πυροβόλου και ένα εντύπωμα στη μεταλλική επιφάνεια του πλαισίου. Ο οπίσθιος ανεμοθώρακας ήταν κατεστραμμένος και στο μεταλλικό μέρος του υπήρχαν δύο οπές από βολίδες και άλλη στο πίσω αριστερό φανάρι. Στο πίσω δεξιό φτερό πάνω από τον τροχό υπήρχε εντύπωμα βολίδας πυροβόλου. Ήταν σπασμένο το τζάμι του συνοδηγού. Υπήρχε εντύπωμα βολίδας στον ουρανό του εξωτερικά. Υπήρχαν οπές από βολίδες στην καμπίνα του αυτοκινήτου κάτω από το

ντουλαπάκι, στην κονσόλα, στο ραδιόφωνο, στο πάνω μέρος του ταμπλό, στο κάθισμα του οδηγού, στο κάθισμα του συνοδηγού, στο πίσω κάθισμα, μέσα δε στην καμπίνα βρέθηκαν δύο βολίδες και τέσσερα θραύσματα. Από τους αστυνομικούς που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση παρέδωσαν τα όπλα τους 33, δηλαδή ήταν γνωστό στην υπηρεσία τους ότι είχαν λάβει μέρος στην επιχείρηση κατόπιν εντολής ή είχαν δώσει το στίγμα τους ότι μετείχαν σ' αυτήν. Πέραν όμως αυτών υπήρχαν και άλλοι που είχαν, όπως προεκτέθηκε, προστρέξει αυτοβούλως σε βοήθεια των συναδέλφων τους χωρίς να γίνει γνωστό ποιοι ήταν, γιατί έφυγαν μετά τη σύλληψη του παθόντος χωρίς να δηλώσουν την παρουσία τους. Από τα 33 αυτά όπλα, τα 23 ήταν περίστροφα διαμετρήματος (CAL) .357 MAGNUM, τα 6 ήταν πιστόλια, από τα οποία τα 5 διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM και το 1 διαμετρήματος (CAL) .45 ACP, και τα 4 ήταν υποπολυβόλα HK MP5 διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM. Από τα 33 αυτά όπλα είχαν πυροβολήσει με τα όπλα τους μόνο οι κατηγορούμενοι. Οι τρεις βολίδες που βρέθηκαν μέσα στο αυτοκίνητο και αυτή που αφαιρέθηκε από το πρώτο μετατάρσιο του δεξιού ποδιού του οδηγού προέρχονται από φυσίγγια 9MM PARABELLUM 9 x 19. Τέτοια φυσίγγια βάλλονται συνήθως από όπλα κυρίως πιστόλια και υποπολυβόλα ιδίου διαμετρήματος. Τα τέσσερα δε θραύσματα που βρέθηκαν στο εσωτερικό του αυτοκινήτου είναι θραύσματα περιβλημάτων επενδεδυμένων βολίδων διαφόρων μεγεθών, δεν κατέστη δε δυνατόν να

διαγνωσθεί το διαμέτρημα των βολίδων. Το ένα θραύσμα εκτιμήθηκε ότι προήλθε από διαμέτρημα 9MM PARABELLUM (9 x 19). Κατά την έκθεση εργαστηριακής πραγματογνωμοσύνης διαπιστώθηκε ότι οι τρεις βολίδες, που βρέθηκαν δύο στο αυτοκίνητο και μία στο πόδι του παθόντος, προέρχονται από φυσίγγια διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM (9 x 19). Η μία βολίδα που βρέθηκε στο εσωτερικό του αυτοκινήτου και τα δύο μεταλλικά περιβλήματα που βρέθηκαν στο εσωτερικό του αυτοκινήτου είχαν βληθεί από το υπ' αριθ. C273917 υποπολυβόλο HK MP5 του κατηγορουμένου Γ. Μαχαίρα. Η βολίδα από την οποία προέρχεται το άλλο μεταλλικό περίβλημα που βρέθηκε στο εσωτερικό του αυτοκινήτου προέρχεται από το υπ' αριθ. A03827S πιστόλι SPHINX του κατηγορουμένου Σ. Σουλιώτη. Η βολίδα που αφαιρέθηκε από το σώμα του τραυματισθέντος οδηγού και μία βολίδα που βρέθηκε στο εσωτερικό του αυτοκινήτου προέρχονται από το ίδιο όπλο, είναι διαμετρήματος (CAL) 9MM PARABELLUM (9 x 19), δεν σχετίζονται όμως με ίχνη από τα 33 όπλα που εξετάστηκαν. Ο παθών Χρήστος Μακαραιζής πράγματι τραυματίστηκε από τα πυροβόλα όπλα που χρησιμοποίησαν οι αστυνομικοί που μετείχαν στην καταδίωξή του και τα οποία πυροβόλησαν κατά τη διάρκεια της καταδίωξής του στο σημείο της συμβολής των οδών Ποσειδώνος και Καλαμακίου, όπου εκτός από τους Σ. Σουλιώτη και Γ. Μαχαίρα και Χρ. Μάρκου [δυσανάγνωστο] (3^{ος} κατηγορούμενος), πυροβόλησαν και άλλοι αστυνομικοί, οι οποίοι δεν διακριβώθηκε ποιοι ήταν, αφού εκεί υπήρχαν

πολλοί αστυνομικοί που πυροβόλησαν. Αυτό προκύπτει εμμέσως και από το ότι η βολίδα που αφαιρέθηκε από το σώμα του παθόντος, αλλά και άλλη μία, προέρχονται από όπλο που δεν διακριβώθηκε σε ποιον ανήκει και πάντως δεν ανήκουν στα όπλα των κατηγορουμένων. Από το γεγονός ότι βολίδες και περιβλήματα που βρέθηκαν στο εσωτερικό του αυτοκινήτου ανήκαν στους κατηγορουμένους Σουλιώτη και Μαχαίρα δεν μπορεί να εξαχθεί πως με τα όπλα των κατηγορουμένων αυτών τραυματίστηκε ο παθών στα άλλα, πλην του ποδιού του, σημεία του σώματός του από αυτούς, αφού υπήρχαν πολλές οπές στο αυτοκίνητό του, το οποίο εβλήθη και από άλλα, μη γνωστά όπλα και μπορεί να τραυματίστηκε από τις βολές αυτές ο παθών. Το ίδιο δε διαμέτρημα είχαν, όπως προαναφέρθηκε, και υποπολυβόλα, αλλά και πιστόλια. Οι 1^{ος}, 2^{ος}, 6^{ος} και 7^{ος} κατηγορούμενος πυροβόλησαν ρίχνοντας εκφοβιστικές βολές στο σημείο της τελικής επιχείρησης (βενζινάδικο). Σημειώνεται ότι στο σημείο αυτό πυροβόλησαν, όπως προαναφέρθηκε, πολλοί για εκφοβισμό και για να βοηθήσουν στην επιχείρηση της σύλληψης του παθόντος από τους συναδέλφους που ήταν πλησιέστερα προς το αυτοκίνητο, πλην όμως αυτοί δεν πρέπει να πυροβόλησαν κατά του αυτοκινήτου, και αυτό δικαιολογείται, αφού υπήρχε κίνδυνος να χτυπηθούν οι αντλίες του βενζινάδικου, και ίχνη δεν βρέθηκαν στο χώρο αυτό από πυροβολισμούς. Ο τραυματισμός του παθόντος στο πόδι του ναί μεν έχει γίνει από την πάνω πλευρά, αφού η σόλα του παπουτσιού δεν έχει τρυπηθεί, αλλά μόνο το

πάνω μέρος του, όμως δεν μπορεί να λεχθεί ότι αυτός εβλήθη από τον κατηγορούμενο Μάρκου, που ανέβηκε στη βεράντα του βενζινάδικου, γιατί, δεδομένου ότι το αυτοκίνητο ήταν σταθμευμένο σε θέση που το μισό σχεδόν βρισκόταν κάτω από τη βεράντα, η φορά της βολής, αν ερχόταν από τη βεράντα, για να χτυπήσει το επάνω μέρος θα πρέπει να ήταν σχεδόν κάθετη, αλλά τότε θα έπρεπε να είχε διαπεράσει τμήμα από το ταμπλό. Όμως ίχνος τέτοιο δεν βρέθηκε και το πλησιέστερο είναι στο ραδιόφωνο. Ο τραυματισμός αυτός εξάλλου, αν είχε προκληθεί από το όπλο του ανωτέρω, θα είχε διαπιστωθεί στην πραγματογνωμοσύνη που διενεργήθηκε, αφού το όπλο του εξετάστηκε. Ο τραυματισμός αυτός ναι μεν είναι από το πάνω μέρος του ποδιού, όμως θα μπορούσε να προκληθεί όταν αυτός οδηγούσε, που το πόδι του θα έπρεπε να βρίσκεται σχεδόν κάθετα στο γκάζι, από σφαίρα που δέχθηκε από πίσω το αυτοκίνητο από κάποιο από τα όπλα που πυροβόλησαν στη συμβολή των οδών Καλαμακίου και Ποσειδώνος. Ο ισχυρισμός του παθόντος ότι τον πυροβόλησαν αμέσως μόλις τον έβγαλαν από το αυτοκίνητο κρίνεται αβάσιμος, αφού όπως αυτός κατέθεσε, πυροβολήθηκε όταν ήταν “μπρούμυτα και πλάι”, αλλά αν έτσι είχε συμβεί, θα ήταν διαφορετικός ο τραυματισμός του. Από τα προαναφερθέντα, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι στην επιχείρηση αυτή μετείχαν και άλλοι αστυνομικοί, που δεν είναι γνωστό ποιοι ήταν, από τους οποίους ορισμένοι ενδεχομένως έκαναν χρήση των όπλων τους, προέκυψαν αμφιβολίες στο δικαστήριο περί του αν οι

συγκεκριμένοι κατηγορούμενοι προκάλεσαν τον τραυματισμό του παθόντος και ως εκ τούτου πρέπει να κηρυχθούν αυτοί αθώοι της αποδιδόμενης σ' αυτούς πρώτης πράξης. Να κηρυχθούν επίσης αυτοί αθώοι και της δεύτερης πράξης, διότι ναι μεν αυτοί έκαναν χρήση των όπλων τους, πλην όμως, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι αυτοί είχαν προσπαθήσει να σταματήσουν το αυτοκίνητο με τεχνητή κυκλοφοριακή συμφόρηση και μπλόκα και είχαν αποτύχει, του γεγονότος ότι αυτός εκινείτο καταδιωκόμενος από τόσο μεγάλη αστυνομική δύναμη και δεν σταματούσε, αλλά συνέχιζε με τρόπο που δημιουργούσε κίνδυνο για τους πολίτες που βρίσκονταν στην πορεία του, και που εκείνη τη στιγμή οι κατηγορούμενοι δεν γνώριζαν αν από τα συγκρουσθέντα αυτοκίνητα είχαν σκοτωθεί άνθρωποι, και του γεγονότος ότι οι αστυνομικοί αυτοί δικαιολογημένα θεωρούσαν πως, λόγω της ως άνω συμπεριφοράς, επρόκειτο για επικίνδυνο κακοποιό, αφού και από το Κέντρο τους δινόταν η πληροφορία πως πρόκειται για επικίνδυνο άτομο, προέκυψαν αμφιβολίες στο δικαστήριο για το αν οι κατηγορούμενοι είχαν τη δυνατότητα να αποφύγουν να χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους, που χρησιμοποίησαν προκειμένου να τον σταματήσουν και να τον εκφοβίσουν, προκειμένου να παύσει να κινείται επικινδύνως για τους λοιπούς πολίτες και έτσι να τους προστατεύσουν όπως είχαν καθήκον. Επομένως, πρέπει να κηρυχθούν αθώοι των αποδιδομένων σ' αυτούς με το κατηγορητήριο πράξεων”.

20. Ο προσφεύγων, ο οποίος ήταν παρών κατά την εκφώνηση της απόφασης, δεν είχε δικαίωμα έφεσης

σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Το κείμενο της απόφασης οριστικοποιήθηκε στις 20 Μαΐου 1999.

Δ. Ποινική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος

21. Στις 20 Απριλίου 1997 ο εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντος. Το κατηγορητήριο είχε ως εξής:

“[Ο προσφεύγων] κατηγορείται ως υπαίτιος ότι με περισσότερες πράξεις τέλεσε περισσότερα εγκλήματα και ειδικότερα:

Α) Στην Αθήνα, την 13.9.1995, οδηγώντας το υπ’ αριθ. ΥΙΜ-8837 ΙΧΕ αυτοκίνητο, από αμέλειά του, δηλ. από την έλλειψη προσοχής που όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, προξένησε με το όχημά του και κατά την οδήγησή του σωματική κάκωση και βλάβη της υγείας σε άλλους, χωρίς να προβλέπει το αξιόποιο αποτέλεσμα της πράξης του αυτής, και συγκεκριμένα: α) οδηγώντας το ως άνω όχημά του και κινούμενος με αυτό στη Λεωφόρο Ποσειδώνος στο ύψος του Παλαιού Φαλήρου με κατεύθυνση προς αεροδρόμιο, δεν τηρούσε αρκετή απόσταση από τα προπορευόμενα οχήματα, έτσι ώστε να μπορέσει να αποφύγει τη σύγκρουση σε περίπτωση που αυτά μειώσουν την ταχύτητά τους ή διακόψουν την πορεία τους, με αποτέλεσμα να επιπέσει με το εμπρόσθιο μέρος του αυτοκινήτου στο οπίσθιο μέρος του υπ’ αριθ. ΙΡ-8628 ΙΧΕ αυτοκινήτου, το οποίο οδηγούσε η Ηλιοστάλακτη Σουμπασή, κινούμενη με αυτό προς την ίδια κατεύθυνση με τον κατηγορούμενο, και να τραυματισθεί αυτή από την ως άνω σύγκρουση, παθαίνοντας κάκωση αυχένος, β) Μετά

την ανωτέρω σύγκρουση, ο κατηγορούμενος συνέχισε την πορεία του, οδηγώντας το ως άνω αυτοκίνητό του και ενώ εκινείτο επί της Λεωφόρου Ποσειδώνος στο ύψος του Καλαμακίου, δεν τηρούσε και πάλι αρκετή απόσταση από τα προπορευόμενα οχήματα, με αποτέλεσμα να επιπέσει με το εμπρόσθιο μέρος του αυτοκινήτου στο οπίσθιο μέρος του υπ' αριθ. Ε-3507 ΔΧΕ ταξί, το οποίο οδηγούσε ο Ιωάννης Γκούμας και το οποίο είχε διακόψει την πορεία του προ του ερυθρού σηματοδότη, στην αριστερή λωρίδα της Λεωφ. Ποσειδώνος, με συνέπεια να τραυματισθεί από τη σύγκρουση αυτή ο ανωτέρω οδηγός, ο οποίος έπαθε θλάση αυχένος και κάκωση κεφαλής.

Β) Κατά τον ανωτέρω τόπο και χρόνο και ενώ οδηγούσε το υπ' αριθ. ΥΙΜ-8837 ΙΧΕ αυτοκίνητο, δεν τηρούσε αρκετή απόσταση από τα προπορευόμενα οχήματα, έτσι ώστε να μπορέσει να αποφύγει τη σύγκρουση σε περίπτωση που αυτά μειώσουν την ταχύτητά τους ή διακόψουν την πορεία τους.

Γ) Κατά τον ανωτέρω τόπο και χρόνο και ενώ οδηγούσε το υπ' αριθ. ΥΙΜ-8837 ΙΧΕ αυτοκίνητο, δεν συμμορφώθηκε σε σήμα στάσης των αστυνομικών οργάνων και συγκεκριμένα ενώ εκινείτο με το ως άνω όχημά του στην Αθήνα, διασχίζοντας τις οδούς Βασιλίσσης Σοφίας, Λεωφ. Αμαλίας, Λεωφ. Συγγρού και Λεωφ. Ποσειδώνος, δεν συμμορφώθηκε σε σήμα στάσης που του έγινε από τον αστυφύλακα του υπ' αριθ. ΕΑ-11000 περιπολικού αυτοκινήτου της ΕΛΑΣ Σωτήριο Σουλιώτη στην οδό Βασιλίσσης Σοφίας, αλλά συνέχισε την πορεία του διασχίζοντας όλες τις παραπάνω

οδούς, ενώ καταδιωκόταν από το ως άνω περιπολικό και από άλλα περιπολικά της ΕΛΑΣ ...”.

22. Με την απόφαση 16111/2000 του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε φυλάκιση 40 ημερών.

II. ΣΥΝΑΦΕΣ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

23. Οι συναφείς διατάξεις του Ποινικού Κώδικα προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 308 παρ. 1 εδ. α’

“Όποιος με πρόθεση προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών ...”.

Άρθρο 309

“Αν η πράξη του άρθρου 8 τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική του βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών”.

24. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2168/1993:

“Όποιος με χρήση όπλου ή άλλου αντικειμένου αναφερόμενου στον παρόντα νόμο διαπράξει κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο ή αμέλεια και καταδικαστεί, ανεξάρτητα από την ποινή που επιβάλλεται γι’ αυτό, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών”.

25. Κατά τον κρίσιμο χρόνο, η χρήση όπλων από την αστυνομία ρυθμιζόταν από τον ν. 29/1943, ο οποίος θεσπίστηκε στις 30 Απριλίου 1943, όταν η Ελλάδα βρισκόταν υπό γερμανική κατοχή. Το άρθρο 1 του νόμου προέβλεπε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων στις οποίες οι

αστυνομικοί μπορούσαν να κάνουν χρήση των όπλων τους (π.χ. για την εφαρμογή νόμων, διαταγμάτων και των αποφάσεων των αρμόδιων αρχών ή τη διάλυση δημόσιων συγκεντρώσεων ή την καταστολή στάσεων) χωρίς να υπέχουν ευθύνη για τις συνέπειες. Οι διατάξεις αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 133 του Προεδρικού Διατάγματος 141/1991, το οποίο επιτρέπει τη χρήση όπλων στις περιπτώσεις που όριζε ο ν. 29/1943 “μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα”. Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έχει χαρακτηρίσει τον ν. 29/1943 “ατελή” και “αόριστο” (βλ. Γνωμοδότηση 12/1992). Υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των αστυνομικών, έχουν ζητήσει την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου που διέπει τη χρήση όπλων. Σε επιστολή της προς τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης τον Απρίλιο του 2001, η Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία είναι συμβουλευτικό όργανο της Κυβέρνησης, εξέφρασε την άποψη ότι επιβάλλεται η ψήφιση νέου νόμου που θα ενσωματώνει το σχετικό διεθνές δίκαιο και τις κατευθυντήριες αρχές για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Εκθεση για το 2001, σελ. 107-15). Το Φεβρουάριο του 2002 ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης ανακοίνωσε ότι σύντομα θα ψηφιστεί νέος νόμος, ο οποίος “θα εξασφαλίζει τους πολίτες από την αλόγιστη χρήση βίας από την αστυνομία, αλλά και θα εξασφαλίζει τους αστυνομικούς, οι οποίοι θα είναι καλύτερα ενημερωμένοι για το πότε μπορούν να κάνουν χρήση των όπλων τους”.

26. Το καλοκαίρι του 2002 εξαρθρώθηκε η “Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη”. Η οργάνωση αυτή, η οποία ιδρύθηκε το 1975, είχε διαπράξει πολυάριθμες τρομοκρατικές ενέργειες, μεταξύ των οποίων δολοφονίες αμερικανών αξιωματούχων το 1975, 1983, 1988 και 1991.

27. Στις 24 Ιουλίου 2003 τέθηκε σε ισχύ ο ν. 3169/2003 για τη χρήση όπλων από τους αστυνομικούς, την εκπαίδευση των αστυνομικών στη χρήση όπλων και άλλες διατάξεις. Ο ν. 29/1943 καταργήθηκε με το άρθρο 8 του νόμου αυτού. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2004 μεταφράστηκε στα Ελληνικά προκειμένου να διανεμηθεί στο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας το “Εγχειρίδιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Αστυνομία”, έκδοση του Κέντρου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

III. ΣΥΝΑΦΕΣ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

28. Το άρθρο 6 παρ. 1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και τα Πολιτικά Δικαιώματα προβλέπει τα εξής:

“Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα στη ζωή. Το δικαίωμα αυτό προστατεύεται από το νόμο. Απαγορεύεται η αυθαίρετη στέρηση της ζωής”.

29. Εν προκειμένω, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκανε τις εξής παρατηρήσεις (βλ. Γενικό Σχόλιο Νο. 6, άρθρο 6, 16^η Σύνοδος (1982), παρ. 3):

“Η προστασία από την αυθαίρετη στέρηση της ζωής που επιβάλλεται ρητά από το εδάφιο γ’ του άρθρου 6 παρ. 1 έχει πρωταρχική σημασία. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να λάβουν μέτρα όχι

μόνο για την πρόληψη και τον κολασμό της παράνομης στέρησης της ζωής, αλλά και την πρόληψη των αυθαίρετων ενεργειών των σωμάτων ασφαλείας που οδηγούν σε στέρηση της ζωής. Η στέρηση της ζωής από τις κρατικές αρχές είναι ζήτημα μέγιστης βαρύτητας. Ως εκ τούτου, ο νόμος πρέπει να ελέγχει αυστηρά και να περιορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες είναι επιτρεπτή η στέρηση της ζωής από τις κρατικές αρχές”.

30. Οι Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Όπλων από τα Όργανα της Αστυνομίας (“οι Αρχές για τη Χρήση Βίας και Όπλων ”) υιοθετήθηκαν στις 7 Σεπτεμβρίου 1990 από το 8^ο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη του Εγκλήματος και τη Μεταχείριση των Παραβατών. Η παρ. 9 των Αρχών προβλέπει τα εξής:

“Τα όργανα της αστυνομίας δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν όπλα παρά μόνο για αυτοάμυνα ή για την προστασία άλλων από άμεση απειλή θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού, για την πρόληψη της διάπραξης συγκεκριμένου σοβαρού εγκλήματος το οποίο εμπεριέχει σοβαρή απειλή για τη ζωή, τη σύλληψη προσώπου που δημιουργεί τέτοιο κίνδυνο και προβάλλει αντίσταση κατά της αρχής, ή την παρεμπόδιση της διαφυγής του, και μόνο όταν λιγότερο ακραία μέσα δεν αρκούν για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Σε κάθε περίπτωση, εσκεμμένη χρήση όπλων που μπορεί να οδηγήσει σε στέρηση της ζωής επιτρέπεται μόνο όταν είναι απολύτως αναπόφευκτη για την προστασία της ζωής”.

31. Η παρ. 5 των Αρχών προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι τα όργανα της αστυνομίας πρέπει “να ενεργούν ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος και τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό”. Σύμφωνα με την παρ. 7, “οι κυβερνήσεις θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε η αυθαίρετη ή καταχρηστική άσκηση βίας και χρήση όπλων από τα όργανα της αστυνομίας να τιμωρούνται ως ποινικό αδίκημα από τη νομοθεσία τους”. Η παρ. 11(β) αναφέρει ότι οι εθνικοί κανόνες και κανονισμοί για τη χρήση όπλων πρέπει “να εξασφαλίζουν ότι η χρήση όπλων θα γίνεται μόνο υπό τις ενδεδειγμένες περιστάσεις και με τρόπο που πιθανόν να μειώσει τον κίνδυνο ανεπιθύμητης βλάβης”.

32. Άλλες σχετικές διατάξεις προβλέπουν:

Παρ. 10

“... Τα όργανα της αστυνομίας πρέπει να αναφέρουν την ιδιότητά τους και να προειδοποιούν με σαφή τρόπο ότι σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους, αφήνοντας επαρκές χρονικό περιθώριο για τη συμμόρφωση προς την προειδοποίηση, εκτός αν αυτό θα έθετε τους αστυνομικούς σε κίνδυνο ή θα δημιουργούσε κίνδυνο θανάτου ή σοβαρής βλάβης σε άλλα πρόσωπα, ή θα αντενδεικνυτο ή θα ήταν σαφώς άσκοπο υπό τις περιστάσεις”.

Παρ. 22

“... Οι κυβερνήσεις και τα σώματα ασφαλείας οφείλουν να μεριμνούν ώστε να υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία ελέγχου και οι ανεξάρτητες διοικητικές ή εισαγγελικές αρχές να είναι σε θέση να ασκούν τη δικαιοδοσία τους υπό τις κατάλληλες περιστάσεις. Σε

περιπτώσεις θανάτου και βαριάς σωματικής βλάβης ή άλλων σοβαρών συνεπειών, θα αποστέλλεται χωρίς καθυστέρηση γραπτή έκθεση στις αρχές που είναι αρμόδιες για το διοικητικό και δικαστικό έλεγχο”.

Παρ. 23

“Τα πρόσωπα που εθίγησαν από τη χρήση βίας και όπλων ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποί τους πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ανεξάρτητη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης προσφυγής στη δικαιοσύνη. Σε περίπτωση θανάτου, η παρούσα διάταξη ισχύει αναλόγως για τα εξαρτημένα μέλη των οικογενειών τους”.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

33. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι κατά την προσπάθειά τους να τον συλλάβουν, οι αστυνομικοί έκαναν υπερβολική χρήση των όπλων τους θέτοντας τη ζωή του σε κίνδυνο. Επιπλέον, παραπονείται ότι δεν υπήρξε επαρκής και αποτελεσματική διερεύνηση του περιστατικού, επικαλούμενος παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο:

“1. Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν προστατεύεται υπό του νόμου. Εις ουδένα δύναται να επιβληθή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή εις εκτέλεσιν θανατικής ποινής εκδιδομένης υπό Δικαστηρίου εν περιπτώσει αδικήματος τιμωρουμένου υπό του νόμου δια της ποινής ταύτης.

2. Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας καταστάσης απολύτως αναγκαίας:

(α) δια την υπεράσπισιν οιαδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας,

(β) δια την πραγματοποίησιν νομίμου συλλήψεως ή προς παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου,

(γ) δια την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας”.

A. Επιχειρήματα των εμφανισθέντων ενώπιον του Δικαστηρίου

1. Επιχειρήματα του προσφεύγοντος

34. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι το άρθρο 2 παρ. 1 της Σύμβασης επιβάλλει στα Κράτη θετική υποχρέωση να προστατεύουν την ανθρώπινη ζωή. Ειδικότερα, το εθνικό δίκαιο πρέπει να ελέγχει και να περιορίζει αυστηρά τις περιπτώσεις στις οποίες είναι δυνατή η στέρηση ζωής από όργανα του Κράτους. Επίσης, το Κράτος οφείλει να παρέχει την κατάλληλη εκπαίδευση και οδηγίες στα όργανά του που νομιμοποιούνται να φέρουν όπλα και να κάνουν χρήση βίας. Ωστόσο, κατά το χρόνο του συμβάντος, δεν υφίστατο το απαραίτητο ρυθμιστικό πλαίσιο. Ο νόμος που ρύθμιζε τη χρήση όπλων από την Ελληνική Αστυνομία είχε ψηφιστεί το 1943. Κατά κοινή παραδοχή, ο νόμος αυτός ήταν αναχρονιστικός και ατελής, και δεν παρείχε στην κοινωνία γενική προστασία από την παράνομη και υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία. Συνεπώς, το

Ελληνικό Κράτος δεν είχε λάβει όλα τα προληπτικά μέτρα που απαιτεί το άρθρο 2 για την προστασία της ανθρώπινης ζωής.

35. Όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι τα σοβαρά τραύματα που υπέστη οφείλονταν στην περιττή και δυσανάλογη χρήση βίας από την αστυνομία. Τόνισε ότι ήταν άοπλος και ότι δεν ήταν ούτε εγκληματίας ούτε τρομοκράτης. Απλά φοβήθηκε και προσπάθησε να διαφύγει. Οι αστυνομικοί άρχισαν να πυροβολούν εναντίον του χωρίς καμία προειδοποίηση. Το μόνο που έκαναν ήταν να χρησιμοποιήσουν δύο ιδιωτικής χρήσεως αυτοκίνητα σε μια προσπάθεια να τον σταματήσουν. Το αποτέλεσμα ήταν να τραυματιστούν αθώοι πολίτες. Οι αστυνομικοί δεν χρησιμοποίησαν ούτε περιπολικά για να στήσουν μπλόκα, ούτε παγίδες για να σκάσουν τα λάστιχα του, ούτε καπνογόνα ή δακρυγόνα για να τον εκφοβίσουν. Οι πυροβολισμοί τους ήταν ανεξέλεγκτοι και υπερβολικοί, με αποτέλεσμα να διατρέξει η ζωή του σοβαρό κίνδυνο.

36. Επιπλέον, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι οι αρχές δεν εκπλήρωσαν τη διαδικαστική υποχρέωσή τους βάσει του άρθρου 2 να διεξαγάγουν αποτελεσματική έρευνα σχετικά με το εν λόγω περιστατικό χρήσης βίας που θα μπορούσε να είχε οδηγήσει στο θάνατό του. Ο προσφεύγων επισήμανε ορισμένες ελλείψεις στην ένορκη διοικητική εξέταση, μεταξύ των οποίων το γεγονός ότι οι αρχές δεν διακρίβωσαν την ταυτότητα όλων των αστυνομικών που είχαν συμμετάσχει στην καταδίωξη, ιδίως αυτών που ήταν

υπεύθυνοι για τα τραύματά του, και δεν συνέλεξαν όλα τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της καταδίωξης και όλους τους κάλυκες από τις βολίδες που έριξαν οι αστυνομικοί εναντίον του.

37. Τέλος, επικαλούμενος έκθεση που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 2002 από κοινού από τη Διεθνή Αμνηστία και τη Διεθνή Ομοσπονδία του Ελσίνκι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (με τίτλο “*Η Ελλάδα στη σκιά της ατιμωρησίας – Κακομεταχείριση και αυθαίρετη χρήση όπλων*”), ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η ανεπαρκής διερεύνηση του περιστατικού αποτελεί επίσης απόδειξη της επίσημης ανοχής εκ μέρους του Κράτους προς την παράνομη θανατηφόρο χρήση βίας.

2. *Επιχειρήματα της Κυβέρνησης*

38. Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι το άρθρο 2 δεν τυχάνει εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση καθώς ο παθών δεν στερήθηκε τη ζωή του. Κατά κοινή παραδοχή, οι αστυνομικοί που συμμετείχαν στην καταδίωξη έκαναν χρήση των όπλων τους. Όμως, δεν είχαν πρόθεση να τον σκοτώσουν, αλλά μόνο να τον αναγκάσουν να σταματήσει το αυτοκίνητό του και να τον συλλάβουν. Παραπέμποντας σε παλαιότερες αποφάσεις του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι τα παράπονα του προσφεύγοντος εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρο 3 της Σύμβασης, και όχι του άρθρου 2.

39. Σε κάθε περίπτωση, η Κυβέρνηση τόνισε ότι, όταν οι αστυνομικοί αντιμετωπίζουν επικίνδυνες καταστάσεις, πρέπει να έχουν σημαντικό περιθώριο να κάνουν καλοπροαίρετες

κρίσεις σχετικά με τη χρήση βίας. Στην υπό εξέταση υπόθεση, ο προσφεύγων είχε παραβιάσει ερυθρό σηματοδότη στο κέντρο της Αθήνας, κοντά στην Πρεσβεία των ΗΠΑ, όπου τα μέτρα ασφαλείας είναι πάντοτε αυξημένα, καθώς η πρεσβεία θεωρείται πιθανός στόχος τρομοκρατικών επιθέσεων. Αντί να σταματήσει το αυτοκίνητο όταν του υποδείχθηκε από την αστυνομία, ο προσφεύγων ανέπτυξε ταχύτητα και συνέχισε να οδηγεί με ξέφρενο ρυθμό και εξαιρετικά επικίνδυνο τρόπο, θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή του και τη ζωή αθώων πολιτών. Έτσι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η αστυνομία είχε λόγους να υποψιάζεται ότι ο προσφεύγων ήταν επικίνδυνος εγκληματίας ή τρομοκράτης. Ακόμη και υπό αυτές τις περιστάσεις, οι αστυνομικοί προσπάθησαν να τον συλλάβουν χρησιμοποιώντας εναλλακτικές μεθόδους, όπως τεχνητή κυκλοφοριακή συμφόρηση, μπλόκα κ.λπ. Όταν συνειδητοποίησαν ότι τα μέσα αυτά δεν απέδιδαν, ήταν αναπόφευκτο να προσφύγουν στη χρήση βίας, όταν δε το έπραξαν, προσπάθησαν να ελαχιστοποιήσουν τις σωματικές βλάβες και να προφυλάξουν τη ζωή του προσφεύγοντος. Αυτό φαίνεται καθαρά από το γεγονός ότι οι αστυνομικοί στόχευαν μόνο τα λάστιχα του αυτοκινήτου του προσφεύγοντος ή έριχναν προειδοποιητικές βολές στον αέρα. Δεν υπήρξε κανένα στοιχείο αμέλειας ή αβλεψίας στον τρόπο με τον οποίο διεξήχθη η επιχείρηση. Όταν ο προσφεύγων τελικά συνελήφθη, δεν υπέστη καμία βλάβη στα χέρια της αστυνομίας, αλλά διακομίστηκε αμέσως στο νοσοκομείο.

40. Επιπλέον, η Κυβέρνηση αμφισβήτησε ότι η ένορκη διοικητική εξέταση υπήρξε ανεπαρκής, υποστηρίζοντας αντίθετα ότι διεξήχθη χωρίς καθυστέρηση και ότι υπήρξε εξονυχιστική. Τόνισε ότι η διεξαγωγή της ένορκης διοικητικής εξέτασης άρχισε την επομένη του περιστατικού. Συνολικά ελήφθησαν 35 ένορκες μαρτυρικές καταθέσεις. Επιπλέον, έγιναν πλήρεις εργαστηριακές αναλύσεις σε 33 όπλα αστυνομικών, 3 βολίδες και 4 μεταλλικά θραύσματα. Εξετάστηκε και το αυτοκίνητο του προσφεύγοντος. Επίσης, διεξήχθη προανάκριση και απαγγέλθηκαν κατηγορίες κατά επτά αστυνομικών για επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία και οπλοχρησία. Το δικαστήριο εξέτασε αρκετούς μάρτυρες, καθώς και τον ίδιο τον προσφεύγοντα.

41. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι οι αρχές απέδειξαν την προσήλωσή τους στο κράτος δικαίου και προέβησαν σε εύλογες ενέργειες για την πλήρη διερεύνηση του περιστατικού και τη διακρίβωση της ταυτότητας των αστυνομικών που είχαν συμμετάσχει στην περιστατικό. Ήταν αδύνατον να κάνουν οτιδήποτε άλλο. Συνεπώς, δεν υπήρξε καμία παραβίαση της Σύμβασης στην παρούσα υπόθεση.

3. *Επιχειρήματα του τρίτου παρεμβαίνοντος*

42. Το *Institut de Formation en Droits de l' Homme du Barreau de Paris*, ινστιτούτο για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ιδρύθηκε το 1979 (εφεξής αναφερόμενο ως “το Ινστιτούτο”), υπέβαλε γραπτά σχόλια σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2 της Σύμβασης και τις υποχρεώσεις των Κρατών βάσει της διάταξης αυτής, αφού ο

Πρόεδρος του Δικαστηρίου του επέτρεψε να παρέμβει ως τρίτος (βλ. ανωτέρω παρ. 8). Οι ισχυρισμοί του συνοψίζονται ως εξής.

43. Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 2, το Ινστιτούτο θεωρεί ότι είναι δυνατόν η διάταξη αυτή να τύχει εφαρμογής σε περίπτωση που η αστυνομία έχει κάνει χρήση βίας η οποία θα μπορούσε να αποβεί θανατηφόρος, ακόμη και αν δεν είχε τελικά ως αποτέλεσμα το θάνατο του προσώπου που ήταν ο στόχος των ενεργειών της αστυνομίας. Δεν χρειάζεται να έχει γίνει ανεπανόρθωτη παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή για να ελεγχθούν οι περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε χρήση βίας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε στέρηση της ζωής. Το ίδιο το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, ένα απλά “πιθανό” ή “εν δυνάμει” θύμα παραβίασης δικαιούται να προσφύγει βάσει της Σύμβασης (βλ. *Soering v. the United Kingdom*, απόφαση της 7^{ης} Ιουλίου 1989, Series A no. 161). Στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο είχε υπογραμμίσει τη “σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη που διέτρεξε τον κίνδυνο να υποστεί το θύμα κατά τους ισχυρισμούς του”. Έτσι, είναι δυνατή η εφαρμογή του σκεπτικού αυτού σε μια εν δυνάμει παραβίαση του άρθρου 2, καθώς η χρήση βίας αυτής της μορφής από την αστυνομία θα μπορούσε, ανάλογα με τις περιστάσεις, να δημιουργήσει σοβαρό κίνδυνο παραβίασης του δικαιώματος στη ζωή.

44. Το Ινστιτούτο αναγνώρισε το γεγονός ότι το Δικαστήριο έχει ήδη επεκτείνει την ισχύ του άρθρου 2 σε περιπτώσεις

στις οποίες ο προσφεύγων δεν είχε σκοτωθεί, αλλά εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι το Δικαστήριο περιόρισε το πεδίο της εξέτασης “μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις” (βλ. *Berkday v. Turkey*, No. 22493/93, 1 Μαρτίου 2001). Με τον τρόπο αυτό, ορισμένες περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας από κρατικά όργανα μπορεί να εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης για το λόγο ότι δεν προκάλεσαν το θάνατο του προσφεύγοντος και, παράλληλα, δεν πληρούν κατ’ ανάγκη τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 3. Το “παράθυρο” αυτό μπορεί να κλείσει μόνον εάν επεκταθεί η εφαρμογή του άρθρου 2 σε όλες τις περιπτώσεις χρήσης βίας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε στέρηση της ζωής, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα.

45. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις των Κρατών βάσει του άρθρου 2, το Ινστιτούτο τόνισε ότι, πέραν της “αρνητικής υποχρέωσης” να μην διαπράττουν εκ προθέσεως παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή, τα Κράτη έχουν και ορισμένες “θετικές υποχρεώσεις”. Ειδικότερα, οι δημόσιες αρχές έχουν την υποχρέωση να θεσπίζουν εξαιρετικά ακριβείς κανόνες που διέπουν τη χρήση όπλων από τα όργανα της αστυνομίας, καθώς και να τους παρέχουν την ενδεδειγμένη εκπαίδευση σε τακτική βάση. Επίσης, το Ινστιτούτο αναφέρθηκε στη σημασία του κανόνα της αναλογικότητας όταν γίνεται χρήση βίας η οποία μπορεί να αποβεί θανατηφόρος. Τέλος, το Ινστιτούτο τόνισε ότι οι εθνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να διεξάγουν επίσημη, αποτελεσματική, ταχεία και ανεξάρτητη έρευνα όταν

κάποιος φονεύεται λόγω χρήσης βίας. Η προσέγγιση αυτή πρέπει να ακολουθείται και όταν δεν υπήρξε θάνατος. Η απαίτηση αυτή είναι σημαντική ενόψει της ανάγκης να δοθεί τέλος σε οποιοδήποτε σύστημα που επιτρέπει την ατιμωρησία όσων είναι υπεύθυνοι για πραγματικές ή δυνητικές παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως το δικαίωμα στη ζωή.

B. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

1. Διαπιστώσεις σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά

46. Το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί αν τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης μαρτυρούν ότι το καθ' ου κράτος απέτυχε να προστατεύσει το δικαίωμα του προσφεύγοντος στη ζωή και να εκπληρώσει τη διαδικαστική υποχρέωση που του επιβάλλει το άρθρο 2 της Σύμβασης να διεξαγάγει επαρκή και αποτελεσματική έρευνα σχετικά με το περιστατικό.

47. Το Δικαστήριο κατ' αρχάς σημειώνει ότι βρίσκεται αντιμέτωπο με αντικρουόμενες εκδοχές σχετικά με το συμβάν, ιδίως σε σχέση με τη συμπεριφορά της αστυνομίας κατά την καταδίωξη του προσφεύγοντος και τη σύλληψή του. Επιπλέον, σημειώνει ότι δεν διακριβώθηκε η ταυτότητα του υπευθύνου ή των υπευθύνων για τους πυροβολισμούς που προκάλεσαν τον τραυματισμό του προσφεύγοντος. Παρ' όλα αυτά, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι δεν είναι απαραίτητο να εξακριβώσει το ίδιο τα πραγματικά περιστατικά προκειμένου να αποκτήσει πλήρη εικόνα των περιστάσεων του συμβάντος. Παρατηρεί ότι υπήρξε δικαστικός καθορισμός των πραγματικών

περιστατικών σε εθνικό επίπεδο (βλ. ανωτέρω παρ. 19) και ότι δεν προσκομίστηκε νέο αποδεικτικό υλικό κατά τη διαδικασία ενώπιον των οργάνων του Στρασβούργου που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση το ιστορικό της υπόθεσης σύμφωνα με την απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών και να οδηγήσει το Δικαστήριο σε διαφορετικές διαπιστώσεις (βλ. *Klaas v. Germany*, απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1993, Series A no. 269, σελ. 17-18, παρ. 30).

48. Συνεπώς, ακόμη και αν ορισμένα περιστατικά δεν έχουν αποσαφηνιστεί, το Δικαστήριο θεωρεί, υπό το φως του συνόλου του αποδεικτικού υλικού που του προσκομίστηκε, ότι διαθέτει επαρκή στοιχεία σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά και επαρκές αποδεικτικό υλικό για να αξιολογήσει την υπόθεση, έχοντας ως σημείο εκκίνησης το ιστορικό της υπόθεσης σύμφωνα με την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου, όπως προαναφέρθηκε.

2. Εφαρμογή του άρθρου 2 της Σύμβασης

49. Στην παρούσα υπόθεση, η χρήση βίας κατά του προσφεύγοντος δεν απέβη τελικά θανατηφόρος. Αυτό, όμως, δεν αποκλείει κατ' αρχήν την εξέταση των παραπόνων του προσφεύγοντος βάσει του άρθρου 2, το κείμενο του οποίου ως σύνολο δείχνει ότι δεν καλύπτει μόνο την ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, αλλά και τις καταστάσεις στις οποίες επιτρέπεται χρήση βίας η οποία μπορεί να οδηγήσει, έστω και χωρίς πρόθεση, σε στέρση της ζωής (βλ. *İlhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, παρ. 75, ECHR 2000-VII). Μάλιστα το Δικαστήριο έχει ήδη εξετάσει

παράπονα βάσει της διάταξης αυτής σε περιπτώσεις όπου η καταγγελλόμενη επίθεση δεν είχε προκαλέσει το θάνατο του θύματος.

50. Εν προκειμένω, παρατηρείται αφενός ότι το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι μπορεί να υφίσταται θετική υποχρέωση του Κράτους βάσει του εδαφίου α' του άρθρου 2 παρ. 1 να προστατεύει τη ζωή του ατόμου από τρίτους ή από τον κίνδυνο ενδεχομένως θανατηφόρων ασθενειών (βλ. *Osman v. the United Kingdom*, απόφαση της 28^{ης} Οκτωβρίου 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-VIII, σελ. 3159-63, παρ. 115-122, *Yaşa v. Turkey*, απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 1998, Reports 1998-VI, 2436-41, παρ. 92-108, και *L.C.B. v. the United Kingdom*, απόφαση της 9^{ης} Ιουνίου 1998, Reports 1998-III, σελ. 1403-04, παρ. 36-41).

51. Αφετέρου, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης εάν δεν υπήρξε θάνατος του θύματος στοιχειοθετείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις κακής μεταχείρισης από τα κρατικά όργανα. Είναι γεγονός ότι σε διαδικασίες που κινούνται βάσει της Σύμβασης δεν τίθεται θέμα ποινικής ευθύνης των εμπλεκόμενων στην καταγγελλόμενη χρήση βίας. Παρ' όλα αυτά, ο βαθμός και ο τύπος της βίας ή ο σκοπός της χρήσης βίας μπορεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, να έχουν σημασία για να αξιολογηθεί αν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση οι ενέργειες των κρατικών οργάνων που προκάλεσαν σωματικές βλάβες οι οποίες λίγο απέειχαν από το να είναι θανατηφόρες εμπίπτουν στο πεδίο της εγγύησης

που παρέχει το άρθρο 2 της Σύμβασης, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού του άρθρου. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις επίθεσης ή κακής μεταχείρισης από μέλη των σωμάτων ασφαλείας ή των ενόπλων δυνάμεων, τα παράπονα των προσφευγόντων μάλλον εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης (βλ. ως άνω υπόθεση *İlhan v. Turkey*, παρ. 76).

52. Συνεπώς, αυτό που πρέπει να καθορίσει το Δικαστήριο στην παρούσα υπόθεση, στην οποία τα κρατικά όργανα εμπλέκονταν στον τραυματισμό του προσφεύγοντος, είναι αν η χρήση βίας κατά του προσφεύγοντος θα μπορούσε να είχε αποβεί θανατηφόρος και ποιες επιπτώσεις είχε η συμπεριφορά των εν λόγω οργάνων όχι μόνο στη σωματική του ακεραιότητα, αλλά και στα συμφέροντα που προστατεύονται από το δικαίωμα στη ζωή.

53. Κατά κοινή παραδοχή, ο προσφεύγων καταδιώχθηκε από μεγάλη αστυνομική δύναμη και οι αστυνομικοί έκαναν κατ' επανάληψη χρήση των περιστρόφων, πιστολιών και υποπολυβόλων τους.

Είναι σαφές από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι οι αστυνομικοί έκαναν χρήση των όπλων τους για να ακινητοποιήσουν το αυτοκίνητο του προσφεύγοντος και να επιτύχουν τη σύλληψή του. Επομένως, πρόκειται για μία από τις περιπτώσεις στις οποίες, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2, μπορεί να είναι δικαιολογημένη η προσφυγή στη χρήση βίας η οποία απέβη ή μπορούσε να αποβεί θανατηφόρος. Όσον αφορά την απαγόρευση της

κακής μεταχείρισης βάσει του άρθρου 3, σε καμία περίπτωση δεν προκύπτει από τη συμπεριφορά των αστυνομικών ότι είχαν πρόθεση να προκαλέσουν πόνο ή να τον μεταχειριστούν κατά τρόπο απάνθρωπο ή εξευτελιστικό (βλ. την πρόσφατη υπόθεση *Plascu and Others v. Moldova and Russia* [GC], παρ. 425-28, ECHR 2004-VII). Επιπλέον, βάσει του αποδεικτικού υλικού που προσκομίστηκε, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι δέχθηκε πυροβολισμό στο πόδι ενώ τον είχαν ήδη βγάλει από το αυτοκίνητο ελέγχεται ως ανακριβής (βλ. ανωτέρω παρ. 12).

54. Ομοίως, το Δικαστήριο δέχεται τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης ότι οι αστυνομικοί δεν είχαν ανθρωποκτόνο πρόθεση. Παρατηρεί, όμως, ότι ο προσφεύγων δεν στερήθηκε τη ζωή του καθαρά από τύχη. Σύμφωνα με το πόρισμα της βαλλιστικής εξέτασης, το αυτοκίνητο έφερε 16 οπές από βολίδες οι οποίες εβλήθησαν με οριζόντια ή ανοδική κατεύθυνση προς το επίπεδο της θέσης του οδηγού. Υπήρχαν τρεις οπές και ένα εντύπωμα στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου τις οποίες προκάλεσαν βολίδες οι οποίες διήλθαν από τον πίσω υαλοπίνακα του αυτοκινήτου, ο οποίος είχε θρυμματιστεί και καταπέσει στο εσωτερικό του αυτοκινήτου. Τέλος, ο προσφεύγων τραυματίστηκε στο δεξί χέρι, το δεξί πόδι, τον αριστερό γλουτό και το δεξί ημιθώρακιο και νοσηλεύθηκε επί εννέα ημέρες (βλ. ανωτέρω παρ. 12 και 14). Η σοβαρότητα των τραυμάτων του δεν αμφισβητείται από καμία πλευρά.

55. Υπό το φως των ανωτέρω περιστάσεων, και ιδίως του βαθμού και του τύπου της βίας που ασκήθηκε, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι, ανεξαρτήτως αν οι αστυνομικοί είχαν ανθρωποκτόνο πρόθεση, ο προσφεύγων υπήρξε θύμα συμπεριφοράς η οποία εκ της φύσεώς της έθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο, έστω και αν τελικά επιβίωσε. Ως εκ τούτου, το άρθρο 2 τυχάνει εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση. Επιπλέον, δεδομένων των περιστάσεων υπό τις οποίες τέθηκε σε κίνδυνο η ζωή του προσφεύγοντος και της φύσεως της καταγγελλόμενης συμπεριφοράς των κρατικών οργάνων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι τα περιστατικά πρέπει να εξεταστούν βάσει του άρθρου 2.

3. *Επικαλούμενη μη εκπλήρωση εκ μέρους των αρχών της θετικής υποχρέωσής τους να προστατεύσουν το νόμιμο δικαίωμα του προσφεύγοντος στη ζωή*

56. Το άρθρο 2, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα στη ζωή και ορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να είναι δικαιολογημένη η στέρση της ζωής, αποτελεί μία από τις πιο θεμελιώδεις διατάξεις της Σύμβασης, η οποία δεν χωρεί κανέναν άλλο πέραν από τους προβλεπόμενους περιορισμούς (βλ. *Velikova v. Bulgaria*, no. 41488/98, παρ. 68, ECHR 2000-VI). Σε συνδυασμό με το άρθρο 3, κατοχυρώνει μία από τις βασικές αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών που συγκροτούν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Συνεπώς, και αυτές ακόμη οι περιστάσεις υπό τις οποίες είναι κατ' αρχήν σύμφωνη με τη Σύμβαση η στέρση του δικαιώματος στη ζωή πρέπει να ερμηνεύονται στενά (βλ. *Salman v. Turkey* [GC], no. 21986/93, παρ. 97, ECHR

2000-VII). Καθώς ο σκοπός της Σύμβασης είναι η προστασία του ατόμου, επιβάλλεται η ερμηνεία και η εφαρμογή του άρθρου 2 να γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε οι εγγυήσεις που παρέχει η Σύμβαση να είναι πρακτικές και αποτελεσματικές (βλ. *McCann and Others v. the United Kingdom*, απόφαση της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1995, Series A no. 324, σελ. 45-46, παρ. 146-47).

57. Το εδάφιο α' της παρ. 1 του άρθρου 2 όχι μόνο απαγορεύει την εσκεμμένη και παράνομη στέρση της ζωής από τα κρατικά όργανα, αλλά και επιβάλλει στα Κράτη να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα, στο πλαίσιο της εσωτερικής εννόμου τάξεως, για τη διασφάλιση της ζωής των ατόμων που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους (βλ. *Kiliç v. Turkey*, no. 22492/93, παρ. 62, ECHR 2000-III). Επομένως, το Κράτος έχει πρωταρχικό καθήκον να εξασφαλίσει το δικαίωμα στη ζωή θεοπίζοντας κατάλληλο νομικό και διοικητικό πλαίσιο που θα εμποδίζει τη διάπραξη αδικημάτων κατά της ζωής και θα υποστηρίζεται από ένα μηχανισμό επιβολής του νόμου που θα εξασφαλίζει την πρόληψη, την καταστολή και τον κολασμό της παραβίασης των σχετικών διατάξεων.

58. Όπως δείχνει το ίδιο το κείμενο του άρθρου 2, η θανατηφόρος χρήση βίας από τα όργανα της αστυνομίας μπορεί να είναι δικαιολογημένη σε ορισμένες περιπτώσεις. Παρ' όλα αυτά, το άρθρο 2 δεν εξουσιοδοτεί τα όργανα της αστυνομίας να ενεργούν εν λευκώ. Οι ανεξέλεγκτες και αυθαίρετες ενέργειες των κρατικών οργάνων είναι ασυμβίβαστες με τον αποτελεσματικό σεβασμό των

ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις της αστυνομίας δεν πρέπει απλά και μόνο να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία, αλλά και να ρυθμίζονται αποτελεσματικά απ' αυτή, στο πλαίσιο ενός συστήματος επαρκών και αποτελεσματικών διασφαλίσεων από την αυθαιρεσία και την κατάχρηση βίας (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, *Hilda Hafsteinsdóttir v. Iceland*, no. 40905/98, παρ. 56, 8 Ιουνίου 2004 · επίσης, βλ. Γενικό Σχόλιο Νο. 6 της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 16^η Σύνοδος (1982), παρ. 3), ακόμη και από ατυχήματα που είναι δυνατόν να αποφευχθούν.

59. Ενόψει των ανωτέρω, και δεδομένης της σημασίας του άρθρου 2 σε μια δημοκρατική κοινωνία, το Δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να υποβάλλει τους ισχυρισμούς για παραβίαση της διάταξης αυτής σε εξονυχιστικό έλεγχο, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις ενέργειες των κρατικών οργάνων τα οποία έκαναν χρήση βίας, αλλά και όλες τις περιβάλλουσες περιστάσεις, όπως το σχεδιασμό και τον έλεγχο των υπό εξέταση ενεργειών (βλ. ως άνω *McCann and Others v. the United Kingdom*, σελ. 46, παρ. 150). Εν προκειμένω, οι αστυνομικοί δεν πρέπει να ενεργούν ανεξέλεγκτα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, είτε στο πλαίσιο οργανωμένης επιχείρησης είτε όταν αναλαμβάνουν με δική τους πρωτοβουλία την καταδίωξη ατόμου που θεωρούν επικίνδυνο: πρέπει να υφίσταται νομικό και διοικητικό πλαίσιο που θα προβλέπει περιοριστικά τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα όργανα της αστυνομίας μπορούν να κάνουν χρήση βίας και των όπλων

τους, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών διεθνών προτύπων που έχουν υιοθετηθεί (βλ. π.χ. τις ανωτέρω Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Όπλων από τα Όργανα της Αστυνομίας, παρ. 30-32).

60. Με αυτά τα δεδομένα, το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει στην παρούσα υπόθεση όχι μόνο αν η χρήση βίας κατά του προσφεύγοντος που θα μπορούσε να οδηγήσει σε στέρηση της ζωής του ήταν δικαιολογημένη, αλλά και αν η επιχείρηση της αστυνομίας διεπόταν από το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο και αν ήταν οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιηθεί, όσο είναι δυνατόν, ο κίνδυνος για τη ζωή του προσφεύγοντος.

61. Ενόψει της πρόσφατης ψήφισης του ν. 3169/2003, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, από τότε που έλαβε χώρα το περιστατικό που είναι αντικείμενο της υπό εξέταση προσφυγής, το κράτος αναθεώρησε το νομικό πλαίσιο που διέπει τη χρήση όπλων από την αστυνομία και εισήγαγε νέες διατάξεις για την εκπαίδευση των αστυνομικών, με διακηρυγμένο σκοπό τη συμμόρφωση προς τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αστυνόμευση (βλ. ανωτέρω παρ. 25 και 27).

62. Όμως, το χρόνο κατά τον οποίο σημειώθηκε το υπό εξέταση περιστατικό ίσχυε ο ν. 29/1943, ο οποίος είχε ψηφιστεί την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η Ελλάδα βρισκόταν υπό γερμανική κατοχή (βλ. ανωτέρω παρ. 25). Ο νόμος αυτός προέβλεπε πολλές περιπτώσεις στις οποίες ο αστυνομικός μπορούσε να κάνει χρήση του όπλου του χωρίς να υπέχει ευθύνη για τις όποιες

συνέπειες. Το 1991 θεοπίστηκε προεδρικό διάταγμα το οποίο επέτρεπε τη χρήση όπλων στις περιπτώσεις που όριζε ο νόμος του 1943 “μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα” (βλ. ανωτέρω παρ. 25). Η ελληνική νομοθεσία δεν περιελάμβανε καμία άλλη διάταξη για τη ρύθμιση της χρήσης όπλων σε αστυνομικές επιχειρήσεις και για το σχεδιασμό και τον έλεγχο των αστυνομικών επιχειρήσεων. Το ανωτέρω – κάπως περιορισμένου εύρους – νομικό πλαίσιο δεν φαίνεται ικανό να παράσχει το απαιτούμενο στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες της Ευρώπης επίπεδο προστασίας του δικαιώματος στη ζωή “από το νόμο”.

63. Αυτό το συμπέρασμα σχετικά με την ποιότητα της ελληνικής νομοθεσίας επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου σχετικά με τις συνέπειες που είχε το νομικό και διοικητικό πλαίσιο κατά τον κρίσιμο χρόνο για τον τρόπο διεξαγωγής της αστυνομικής επιχείρησης, η οποία οδήγησε τελικά στη σύλληψη του προσφεύγοντος, αλλά θα μπορούσε και να έχει προκαλέσει το θάνατό του.

64. Όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης, και έχοντας υπόψη το ιστορικό της υπόθεσης σύμφωνα με την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου (βλ. ανωτέρω παρ. 19 και 48), το Δικαστήριο δέχεται ότι ο προσφεύγων οδηγούσε το αυτοκίνητό του με υπερβολική ταχύτητα, επικίνδυνα και ανεξέλεγκτα στο κέντρο της Αθήνας, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη ζωή των

περαστικών και των αστυνομικών. Συνεπώς, οι αστυνομικοί είχαν το δικαίωμα να αντιδράσουν διότι χειριζόταν ένα επικίνδυνο αντικείμενο σε δημόσιο χώρο. Δοκίμασαν εναλλακτικά μέσα για να τον σταματήσουν, αλλά απέτυχαν. Αντιθέτως, η κατάσταση έγινε έκρυθμη και αυξήθηκε ο κίνδυνος για τους αθώους πολίτες από την εγκληματική συμπεριφορά του. Επιπλέον, οι αστυνομικοί που καταδίωκαν τον προσφεύγοντα είχαν ενημερωθεί από το κέντρο επιχειρήσεων ότι μπορεί να ήταν οπλισμένος και επικίνδυνος. Επίσης, θεώρησαν ότι οι κινήσεις που είδαν να κάνει ο προσφεύγων όταν σταμάτησε το αυτοκίνητό του μαρτυρούσαν ότι ήταν οπλισμένος (βλ. την ανωτέρω παρ. 17, καταθέσεις των κατηγορούμενων αστυνομικών, και την ανωτέρω παρ. 18, καταθέσεις Βεντούρη και Δαβαριά).

65. Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το κλίμα που επικρατούσε τότε στην Ελλάδα λόγω των τρομοκρατικών επιθέσεων κατά ξένων συμφερόντων. Π.χ. η “Επαναστατική Οργάνωση 17 Νοέμβρη”, η οποία είχε ιδρυθεί το 1975, διέπραξε μέχρι τη διάλυσή της το 2002 πολυάριθμα εγκλήματα, μεταξύ των οποίων δολοφονίες αμερικανών αξιωματούχων (βλ. ανωτέρω παρ. 26). Το κλίμα αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το περιστατικό σημειώθηκε νύχτα κοντά στην Πρεσβεία των ΗΠΑ, συνέβαλε στο να θεωρήσει η αστυνομία ότι ο προσφεύγων αποτελούσε σοβαρότερο κίνδυνο από ό,τι ίσχυε στην πραγματικότητα.

66. Συνεπώς, όπως και το εθνικό δικαστήριο, το Δικαστήριο κρίνει ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, οι

αστυνομικοί μπορεί εύλογα να θεώρησαν ότι ήταν ανάγκη να προσφύγουν στη χρήση των όπλων τους για να ακινητοποιήσουν το αυτοκίνητο και να εξουδετερώσουν τον κίνδυνο που προερχόταν από τον οδηγό, και ότι δεν επρόκειτο απλά για τη σύλληψη ενός οδηγού που είχε παραβιάσει ερυθρό σηματοδότη. Συνεπώς, παρόλο που εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι ο προσφεύγων ήταν άοπλος και ότι δεν ήταν τρομοκράτης, το Δικαστήριο δέχεται ότι η χρήση βίας εναντίον του στηρίχτηκε σε καλοπροαίρετη και φαινομενικά βάσιμη εκτίμηση, η οποία ήταν έγκυρη τη στιγμή εκείνη. Οποιαδήποτε αντίθετη κρίση θα επέβαλε ένα εξωπραγματικό βάρος στο Κράτος και στα όργανα της αστυνομίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, με πιθανό κίνδυνο για τη ζωή τους και τη ζωή άλλων (βλ. ως άνω *McCann and Others v. the United Kingdom*, σελ. 58-59, παρ. 200).

67. Ωστόσο, αν και μπορεί να υποστηριχθεί ότι αυτή καθ' εαυτή η προσφυγή στη χρήση βίας η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε στέρση της ζωής του προσφεύγοντος στην παρούσα υπόθεση ήταν συμβατή με το άρθρο 2 της Σύμβασης, το Δικαστήριο εκφράζει την έκπληξή του για το καώδη τρόπο με τον οποίο οι αστυνομικοί χρησιμοποίησαν τα όπλα τους υπό τις περιστάσεις. Υπενθυμίζεται ότι υπήρξε καταιγισμός πυροβολισμών κατά του αυτοκινήτου του προσφεύγοντος από περίστροφα, πιστόλια και υποπολυβόλα απροσδιόριστου αριθμού αστυνομικών. Στο αυτοκίνητο του προσφεύγοντος βρέθηκαν 16 οπές από βολίδες, μερικές από τις οποίες με

οριζόντια ή και ανοδική κατεύθυνση, και όχι καθοδική, όπως θα αναμενόταν αν οι αστυνομικοί που τον καταδίωκαν σημάδευαν μόνο τα λάστιχα του αυτοκινήτου. Υπήρχαν τρεις οπές και ένα εντύπωμα στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου τις οποίες προκάλεσαν σφαίρες που διήλθαν από τον οπίσθιο υαλοπίνακα του αυτοκινήτου, ο οποίος είχε θρυμματιστεί και καταπέσει στο εσωτερικό του αυτοκινήτου (βλ. ανωτέρω παρ. 14). Συνοπτικά, από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι πολυάριθμοι αστυνομικοί συμμετείχαν σε μια εν πολλοίς ανεξέλεγκτη καταδίωξη.

68. Συνεπώς, ανακύπτουν σημαντικά ζητήματα σχετικά με τη διεξαγωγή και τη διοργάνωση της επιχείρησης. Είναι γεγονός ότι το κέντρο επιχειρήσεων έδωσε ρητές οδηγίες σε ορισμένους αστυνομικούς με τους οποίους επικοινωνήσε, αλλά ορισμένοι άλλοι έσπευσαν αυτόκλητα να βοηθήσουν τους συναδέλφους τους χωρίς να λάβουν οδηγίες. Η έλλειψη σαφούς ιεραρχικής καθοδήγησης είναι ένας παράγοντας που πρέπει αφ' εαυτού να αύξησε τον κίνδυνο ανεξέλεγκτης χρήσης όπλων από μερικούς αστυνομικούς.

69. Το Δικαστήριο προφανώς δεν παραβλέπει το γεγονός ότι ο προσφεύγων τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια μιας απρογραμματίστης επιχείρησης που οδήγησε σε εξελίξεις στις οποίες εκλήθη να αντιδράσει η αστυνομία χωρίς να έχει χρονικά περιθώρια να προετοιμαστεί (βλ., εξ αντιδιαστολής, *Rehbock v. Slovenia*, no. 29462/95, παρ. 71-72, ECHR 2000-XII). Λαμβανομένων υπόψη των δυσκολιών στην αστυνόμευση σύγχρονων κοινωνιών, του

απρόβλεπτου χαρακτήρα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και των επιχειρησιακών επιλογών που πρέπει να γίνονται όσον αφορά τις προτεραιότητες και τα μέσα, η θετική υποχρέωση πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να μην επιβάλλει δυσβάστακτο βάρος στις αρχές (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, *Mahmut Kaya v. Turkey*, no. 22535, παρ. 86, ECHR 2000-III).

70. Παρ' όλα αυτά, ενώ δέχεται ότι οι αστυνομικοί που συμμετείχαν στο περιστατικό δεν είχαν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους για να αξιολογήσουν όλες τις παραμέτρους της κατάστασης και να οργανώσουν προσεκτικά την επιχείρησή τους, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το γεγονός ότι η κατάσταση ξέφυγε από κάθε έλεγχο, με αποτέλεσμα να γίνει καώδης, όπως την χαρακτήρισαν ορισμένοι μάρτυρες αστυνομικοί (βλ. π.χ. ανωτέρω παρ. 17, κατάθεση του κ. Μανωλιάδη), οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ότι ούτε οι ίδιοι αστυνομικοί ούτε η καταδίωξη ως ομαδική αστυνομική επιχείρηση είχαν την κατάλληλη συγκρότηση, η οποία θα έπρεπε να προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και την εθνική πρακτική. Μάλιστα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το 1995, όταν έλαβε χώρα το περιστατικό, η χρήση όπλων από τα κρατικά όργανα διεπόταν ακόμα από έναν κατά κοινή παραδοχή παρωχημένο και ατελή για μια σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία νόμο. Το σύστημα που ίσχυε δεν παρείχε στους αστυνομικούς σαφείς κατευθύνσεις και κριτήρια για τη χρήση βίας σε καιρό ειρήνης. Έτσι, ήταν αναπόφευκτο οι αστυνομικοί που κατεδίωξαν και εν τέλει συνέλαβαν τον προσφεύγοντα να έχουν μεγαλύτερη

αυτονομία δράσης και να μπορούν να παίρνουν αφήφιστα πρωτοβουλίες που πιθανόν να είχαν αποφύγει αν είχαν λάβει σωστή εκπαίδευση και οδηγίες. Η έλλειψη σαφών κατευθύνσεων μπορεί επιπλέον να εξηγήσει γιατί ορισμένοι αστυνομικοί συμμετείχαν αυτόκλητα στην επιχείρηση χωρίς να ενημερώσουν το κέντρο επιχειρήσεων.

71. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, όσον αφορά τη θετική υποχρέωσή τους βάσει του εδαφίου α' της παρ. 1 του άρθρου 2 να θεσπίσουν επαρκές νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο, οι ελληνικές αρχές δεν είχαν κατά τον κρίσιμο χρόνο πράξει ό,τι θα αναμενόταν εύλογα απ' αυτές για να παράσχουν στους πολίτες, και ιδίως αυτούς (όπως ο προσφεύγων) κατά των οποίων γίνεται χρήση βίας που μπορεί να αποβεί θανατηφόρος, το απαιτούμενο επίπεδο εγγυήσεων και για να αποτρέψουν τον πραγματικό και άμεσο κίνδυνο για τη ζωή που γνώριζαν ότι είναι πιθανόν να προκύψει, έστω και μόνο υπό εξαιρετικές περιστάσεις, σε αστυνομικές επιχειρήσεις που περιλαμβάνουν καταδίωξη υπόπτων (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, *Osman v. the United Kingdom*, σελ. 3160, παρ. 116 στο τέλος).

72. Συνεπώς, ο προσφεύγων υπήρξε θύμα παραβίασης του άρθρου 2 της Σύμβασης επί τη βάσει αυτή. Ενόψει του συμπεράσματος αυτού, παρέλκει η εξέταση της συμπεριφοράς των οργάνων της αστυνομίας που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του προσφεύγοντος σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2.

A. Όσον αφορά την προβαλλόμενη ανεπάρκεια της έρευνας

73. Η υποχρέωση προστασίας του δικαιώματος στη ζωή βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης, σε συνδυασμό με τη γενική υποχρέωση των Κρατών βάσει του άρθρου 1 “να αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα, τα καθοριζόμενα εις την Σύμβασιν δικαιώματα και ελευθερίας”, επιβάλλει κατ’ επέκταση να υπάρχει κάποια μορφή αποτελεσματικής επίσημης έρευνας σε περιπτώσεις στέρησης της ζωής λόγω χρήσης βίας (βλ. *Čakici v. Turkey* [GC], no. 23657/94, παρ. 86, ECHR 1999-IV). Βασικός σκοπός της έρευνας αυτής είναι να εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας που διασφαλίζει το δικαίωμα στη ζωή και, στις περιπτώσεις όπου εμπλέκονται κρατικά όργανα, να εξασφαλίσει τη λογοδοσία τους για θανάτους που προκαλούνται με ευθύνη τους (βλ. *Anguelova v. Bulgaria*, no. 38361/97, παρ. 137, ECHR 2002-IV). Καθώς στην πράξη συχνά οι πραγματικές περιστάσεις του θανάτου στις περιπτώσεις αυτές είναι εν πολλοίς γνωστές μόνο στα κρατικά όργανα ή τις κρατικές αρχές, η έγερση της κατάλληλης διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο, όπως ποινική δίωξη, πειθαρχική δίωξη και άσκηση προσφυγών από τους παθόντες και τις οικογένειές τους, εξαρτάται από τη διεξαγωγή επαρκούς επίσημης έρευνας, η οποία πρέπει να είναι ανεξάρτητη και αμερόληπτη. Το ίδιο ισχύει και για την υπό εξέταση υπόθεση, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι

η χρήση βίας από την αστυνομία κατά του προσφεύγοντος έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του (βλ. ανωτέρω παρ. 53-55).

74. Η έρευνα πρέπει κατ' αρχάς να μπορεί να οδηγήσει σε εξακρίβωση των περιστάσεων υπό τις οποίες έλαβε χώρα το συμβάν και, κατά δεύτερο λόγο, στον εντοπισμό και τον κολασμό των υπαιτίων. Δεν πρόκειται για υποχρέωση όσον αφορά το αποτέλεσμα, αλλά τα μέσα. Οι αρχές οφείλουν να έχουν λάβει εύλογα μέτρα για να εξασφαλίσουν τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν το περιστατικό, μεταξύ άλλων καταθέσεις αυτοπτών μαρτύρων και στοιχεία σήμανσης. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει η απαίτηση για ταχεία διεξαγωγή της έρευνας, στα πλαίσια της λογικής. Αν η έρευνα χαρακτηρίζεται από ατέλειες που υπονομεύουν τη δυνατότητά της να προσδιορίσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα το συμβάν ή να επιτύχει την εξακρίβωση της ταυτότητας των υπαιτίων, τότε δεν θα ικανοποιεί το κριτήριο της αποτελεσματικότητας (βλ. *Kelly and Others v. the United Kingdom*, no. 30054/96, παρ. 96-97, 4 Μαΐου 2001, και ως άνω *Anguelova v. Bulgaria*, παρ. 139).

75. Στην παρούσα υπόθεση, μετά το περιστατικό διεξήχθη ένορκη διοικητική εξέταση. Εξετάστηκαν ορισμένοι αστυνομικοί και άλλοι μάρτυρες και έγιναν εργαστηριακές αναλύσεις. Μετά την ολοκλήρωση της ένορκης διοικητικής εξέτασης, ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά επτά αστυνομικών, οι οποίοι τελικά αθώωθηκαν (βλ. ανωτέρω παρ. 13 και 15).

76. Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί σημαντικές παραλείψεις κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δίνει μεγάλη βαρύτητα στο γεγονός ότι οι εθνικές αρχές δεν διακρίβωσαν την ταυτότητα όλων των αστυνομικών που συμμετείχαν στην καταδίωξη. Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι μερικοί αστυνομικοί αποχώρησαν από το χώρο του συμβάντος χωρίς να δώσουν τα στοιχεία ταυτότητάς τους και να παραδώσουν τα όπλα τους. Έτσι, μερικά από τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν δεν προσκομίστηκαν ποτέ. Αυτό αναγνωρίζεται και από το εθνικό δικαστήριο. Επίσης, όπως προκύπτει, οι εθνικές αρχές δεν ζήτησαν κατάλογο των αστυνομικών που είχαν υπηρεσία στην περιοχή όπου έλαβε χώρα το περιστατικό και δεν έκαναν καμία άλλη προσπάθεια για να εξακριβώσουν ποιοι αστυνομικοί βρισκόνταν εκεί. Επιπλέον, είναι αξιοσημείωτο ότι συνελέγησαν μόνο τρεις βολίδες και ότι, εκτός από τη βολίδα που αφαιρέθηκε από το πόδι του προσφεύγοντος και αυτή που ακόμα βρίσκεται στο γλουτό του, η αστυνομία δεν βρήκε τις υπόλοιπες βολίδες που προκάλεσαν τον τραυματισμό του προσφεύγοντος.

77. Εξαιτίας των παραλείψεων αυτών, το εθνικό δικαστήριο δεν μπόρεσε να ανασυνθέσει πλήρως τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως θα μπορούσε σε αντίθετη περίπτωση. Υπενθυμίζεται ότι οι επτά αστυνομικοί απαλλάχθηκαν από την πρώτη κατηγορία (επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία) διότι δεν αποδείχθηκε πέρα από κάθε λογική αμφιβολία ότι ήταν αυτοί που τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα, καθώς υπήρξαν

πολλοί άλλοι πυροβολισμοί από όπλα που δεν προσδιορίστηκε σε ποιους ανήκαν (βλ. ανωτέρω παρ. 19). Το Δικαστήριο δεν πείθεται από τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης ότι οι εθνικές αρχές δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα περισσότερο για να εξασφαλίσουν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το περιστατικό.

78. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι οι αρχές δεν διεξήγαγαν αποτελεσματική έρευνα σχετικά με το περιστατικό. Το γεγονός ότι η έρευνα ήταν ελλιπής και ατελής επιβεβαιώνεται από το ότι, ακόμη και ενώπιον του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει ποιοι από τους αστυνομικούς που έκαναν χρήση των όπλων τους τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα.

79. Επομένως, υπήρξε εν προκειμένω παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης.

5. Υποτιθέμενη πρακτική των αρχών να παραβιάζουν τις διαδικαστικές υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το άρθρο 2 της Σύμβασης

80. Έχοντας υπόψη τις ως άνω διαπιστώσεις του σύμφωνα με το άρθρο 2 (βλ. παρ. 72 και 79), το Δικαστήριο δεν θεωρεί αναγκαίο να κρίνει αν οι ελλείψεις που επισημάνθηκαν στην υπόθεση αυτή αποτελούν μέρος συγκεκριμένης πρακτικής εκ μέρους των αρχών, όπως ισχυρίζεται ο προσφεύγων (βλ. ανωτέρω παρ. 37).

II. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

81. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι υπέστη βαριά σωματική βλάβη, κατά παράβαση του άρθρου 3 της

Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι:

“Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς”.

82. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι τα τραύματα του προσφεύγοντος δεν προκλήθηκαν εκ προθέσεως και ότι ήταν η θλιβερή συνέπεια της νόμιμης σύλληψής του.

83. Ενόψει του σκεπτικού βάσει του οποίου έκρινε ότι υπήρξε διπλή παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης (βλ. ανωτέρω παρ. 46-79), το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

84. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι δεν διέθετε πραγματική προσφυγή, κατά την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι:

“Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των”.

85. Η Κυβέρνηση δεν απάντησε συγκεκριμένα στον ισχυρισμό αυτό, παρά μόνο υποστήριξε ότι σε εθνικό επίπεδο υπήρχαν διαθέσιμες προσφυγές μέσω των οποίων ο προσφεύγων μπορούσε να εκφράσει τα παράπονά του.

86. Ενόψει των ισχυρισμών του προσφεύγοντος στην παρούσα υπόθεση και του σκεπτικού βάσει του οποίου

έκρινε ότι υπήρξε διπλή παραβίαση του άρθρου 2 σε σχέση με αυτό το διαδικαστικό ζήτημα (βλ. ανωτέρω παρ. 73-79), το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 13 της Σύμβασης.

IV. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

87. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

“Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση”.

A. Αποζημίωση

1. Αποζημίωση για χρηματική βλάβη

88. Ο προσφεύγων ζητούσε 60.000 ευρώ για διαφυγόντα έσοδα κατά το εικοσάμηνο μετά το περιστατικό και τη μείωση του εισοδήματός του την επόμενη δεκαπενταετία.

89. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό και αδικαιολόγητο. Ισχυρίστηκε ότι και πριν από το περιστατικό ο προσφεύγων αντιμετώπιζε ψυχολογικά προβλήματα εξαιτίας των οποίων δεν εργαζόταν.

90. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το αίτημα για αποζημίωση για χρηματική βλάβη αφορά, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, διαφυγόντα έσοδα κατά το εικοσάμηνο μετά το περιστατικό και τη μείωση του εισοδήματός του στη συνέχεια. Παρατηρεί, όμως, ότι δεν προσκομίστηκε κανένα δικαιολογητικό που να τεκμηριώνει τις απώλειες αυτές, οι οποίες πρέπει ως εκ

τούτου να θεωρηθεί ότι αποτελούν εν πολλοίς εικασία. Για το λόγο αυτό, το Δικαστήριο δεν επιδικάζει στον προσφεύγοντα αποζημίωση για χρηματική βλάβη.

2. Αποζημίωση για ηθική βλάβη

91. Ο προσφεύγων ζητούσε 75.000 ευρώ ως αποζημίωση για ηθική βλάβη λόγω της ψυχικής οδύνης, του φόβου, του πόνου και των τραυμάτων που υπέστη. Υποστήριξε ότι η ζωή του καταστράφηκε.

92. Η Κυβέρνηση επανέλαβε ότι, με την επικίνδυνη συμπεριφορά του, ο προσφεύγων έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή αθών πολιτών. Υποστήριξε ότι η διαπίστωση και μόνο παραβίασης της Σύμβασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

93. Έχοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπό εξέταση υπόθεσης, το Δικαστήριο δέχεται ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί μόνο με τη διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης. Κάνοντας την εκτίμησή του σε δίκαιη βάση, το δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα το ποσό των 15.000 ευρώ ως αποζημίωση για ηθική βλάβη.

B. Δικαστικά έξοδα

94. Ο προσφεύγων, ο οποίος είχε τύχει του ευεργετήματος της πενίας από το Δικαστήριο, δεν υπέβαλε αίτημα σχετικά με τα δικαστικά έξοδα.

Γ. Τόκος υπερημερίας

95. Το Δικαστήριο ορίζει ότι ο τόκος υπερημερίας θα υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης

οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΛΟΓΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

1. *Κρίνει*, με δώδεκα ψήφους υπέρ και πέντε κατά, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά την υποχρέωση του καθ' ου Κράτους να προστατεύσει με το νόμο το δικαίωμα του προσφεύγοντος στη ζωή,

2. *Κρίνει* ομόφωνα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά την υποχρέωση του καθ' ου Κράτους να διεξαγάγει αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τις περιστάσεις του συμβάντος που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του προσφεύγοντος,

3. *Κρίνει*, με δέκα πέντε ψήφους υπέρ και δύο κατά, ότι δεν υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης,

4. *Κρίνει*, με δέκα έξι ψήφους υπέρ και μία κατά, ότι δεν υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 13 της Σύμβασης,

5. *Αποφασίζει*, με δέκα πέντε ψήφους υπέρ και δύο κατά, ότι:

(α) το καθ' ου Κράτος θα πληρώσει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, το ποσό των δέκα πέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ ως αποζημίωση για ηθική βλάβη, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί το ποσό αυτό,

(β) από τη λήξη της τρίμηνης προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, θα χρεώνεται απλός τόκος επί του ανωτέρω

ποσού, υπολογιζόμενος με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες,

6. *Απορρίπτει* ομόφωνα τα υπόλοιπα αιτήματα του προσφεύγοντος για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στα Αγγλικά και τα Γαλλικά και δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στο Μέγαρο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Στρασβούργο στις 20 Δεκεμβρίου 2004.

(υπογραφή)

Πωλ MAXONY
Γραμματέας

(υπογραφή)

Λούτσιους ΒΙΛΝΤΧΑΜΠΕΡ
Πρόεδρος

Σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 της Σύμβασης και τον Κανόνα 74 παρ. 2 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, στην παρούσα απόφαση προσαρτώνται οι ακόλουθες χωριστές απόψεις:

(α) η κοινή συντρέχουσα άποψη των δικαστών Κόστα, Σερ Νίκολας Μπράτζα, Λόρενζεν και Βάγιτς,

(β) η εν μέρει μειοψηφούσα άποψη του δικαστή Βιλντχάμπερ, την οποία προσυπογράφουν οι δικαστές Κόβλερ και Μουλαρόνι, και

(γ) η εν μέρει μειοψηφούσα άποψη της δικαστού Τσάτσα-Νικολόφσκα, την οποία προσυπογράφει η δικαστής Στράζνιτσκα.

(υπογραφές)

Ο Πρόεδρος – Ο Γραμματέας

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΚΟΣΤΑ,
Σερ Νίκολας ΜΠΡΑΤΖΑ, ΛΟΡΕΝΖΕΝ ΚΑΙ ΒΑΓΙΤΣ

Ενώ συμφωνούμε με την πλειοψηφία του Δικαστηρίου ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 τόσο από ουσιαστική όσο και από διαδικαστική άποψη στην παρούσα υπόθεση, δεν μπορούμε να προσυπογράψουμε πλήρως το σκεπτικό του Δικαστηρίου όσον αφορά την ουσιαστική διάσταση της παραβίασης.

Το εν λόγω σκεπτικό στηρίζεται κυρίως σε δύο παράγοντες – την ανεπάρκεια του γενικού νομικού πλαισίου που διείπε τη χρήση όπλων από τα όργανα της αστυνομίας στην Ελλάδα κατά το χρόνο του περιστατικού και το καώδη τρόπο με τον οποίο οι αστυνομικοί έκαναν χρήση των όπλων τους κατά τη διάρκεια της καταδίωξης και τον τελικό τραυματισμό του προσφεύγοντος. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, οι δύο παράγοντες (“η αυτονομία δράσης και η δυνατότητα να παίρνουν αφήφιστα πρωτοβουλίες”) είναι στενά συνδεδεμένοι και, κατά την πλειοψηφία, αποτελούν αναπόφευκτη συνέπεια της έλλειψης κατευθύνσεων και κριτηρίων για τη χρήση όπλων σε καιρό ειρήνης.

Δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε ότι ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη η επιχείρηση από την αστυνομία στην Αθήνα οδήγησε σε παραβίαση της υποχρέωσης για προστασία της ανθρώπινης ζωής κατά την έννοια του εδαφίου α' του άρθρου 2. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το εδάφιο α' όχι μόνο απαγορεύει την εσκεμμένη και παράνομη στέρηση της ζωής από τα

κρατικά όργανα, αλλά και επιβάλλει στο Κράτος να λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για τη διασφάλιση της ζωής των ατόμων που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του. Αυτό συνεπάγεται το πρωταρχικό καθήκον του Κράτους να εξασφαλίζει το δικαίωμα στη ζωή θεσπίζοντας αποτελεσματικές ποινικές διατάξεις για την πρόληψη της διάπραξης αδικημάτων κατά της ζωής, οι οποίες θα υποστηρίζονται από ένα μηχανισμό επιβολής του νόμου που θα εξασφαλίζει την πρόληψη, την καταστολή και τον κολασμό της παραβίασης των σχετικών διατάξεων. Όμως, κατά τη γνώμη μας, απαιτεί επίσης η προσφυγή των κρατικών οργάνων στη χρήση βίας που μπορεί να οδηγήσει σε στέρωση της ζωής να ρυθμίζεται και να ελέγχεται με τέτοιο τρόπο που να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος για την ανθρώπινη ζωή.

Δεχόμαστε ότι στην παρούσα υπόθεση οι αρχές βρέθηκαν αντιμέτωπες με μια έκτακτη κατάσταση, η οποία χαρακτηριζόταν από ταχύτατη εξέλιξη και δεν άφηνε περιθώριο για σχεδιασμό. Δεχόμαστε, επίσης, ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται από το άρθρο 2 δεν πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να επιβάλλει δυσβάστακτο βάρος στις αρχές και ότι οι ενέργειες των αρχών δεν πρέπει να αξιολογούνται με βάση τη γνώση που αποκτάται εκ των υστέρων. Παρ' όλα αυτά, θεωρούμε ότι ο έλεγχος της επιχείρησης για τη σύλληψη του προσφεύγοντος από τις αρχές ήταν προφανώς ανεπαρκής. Όπως ισχύει και για την πλειοψηφία του Δικαστηρίου, μας προκαλεί έκπληξη ο αριθμός των αστυνομικών που συμμετείχαν στην καταδίωξη,

οπλισμένοι με διαφόρους τύπους όπλων, χωρίς ουσιαστικό κεντρικό έλεγχο των ενεργειών τους και χωρίς σαφή ιεραρχική καθοδήγηση. Συμμετείχαν όχι μόνο 29 αστυνομικοί η ταυτότητα των οποίων διακριβώθηκε, αλλά και ένας απροσδιόριστος αριθμός άλλων αστυνομικών που έσπευσαν αυτόκλητα και χωρίς οδηγίες και αποχώρησαν από το χώρο του συμβάντος χωρίς να αναφέρουν τα ονόματά τους και χωρίς να παραδώσουν τα όπλα τους. Επιπλέον, είναι εμφανές ότι τουλάχιστον ένας από τους τελευταίους είχε πυροβολήσει το αυτοκίνητο, καθώς το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών διαπίστωσε ότι μία από τις βολίδες που είχαν τραυματίσει τον προσφεύγοντα και μία από τις βολίδες που βρέθηκαν έξω από το αυτοκίνητο δεν προέρχονταν από κανένα από τα 33 όπλα που παραδόθηκαν για ανάλυση μετά το περιστατικό.

Κατά τη γνώμη μας, η έλλειψη πειθαρχίας και ελέγχου κατά τη διεξαγωγή της επιχείρησης, η οποία δημιούργησε σοβαρό κίνδυνο θανάσιμου τραυματισμού του προσφεύγοντος, αρκεί από μόνη της για να οδηγήσει σε διαπίστωση παραβίασης της υποχρέωσης για προστασία της ζωής που απορρέει από το άρθρο 2.

Το σημείο στο οποίο διαφωνούμε με την πλειοψηφία είναι το γεγονός ότι επικαλείται την υποτιθέμενη ανεπάρκεια του νομικού πλαισίου για τη χρήση όπλων στην Ελλάδα κατά τον κρίσιμο χρόνο. Η πλειοψηφία τονίζει ότι η τότε ισχύουσα νομοθεσία, η οποία αναγόταν χρονικά στην περίοδο της γερμανικής κατοχής της Ελλάδος κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, προέβλεπε πολλές περιπτώσεις

στις οποίες ο αστυνομικός μπορούσε να κάνει χρήση του όπλου του χωρίς να υπέχει ευθύνη για τις συνέπειες. Ενώ σημειώνει ότι το 1991 θεσπίστηκε προεδρικό διάταγμα το οποίο επέτρεπε τη χρήση όπλων στις περιπτώσεις που όριζε ο νόμος του 1943 “μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα”, η πλειοψηφία θεωρεί ότι αυτό το “κάπως περιορισμένου εύρους νομικό πλαίσιο” δεν είναι ικανό να παράσχει το απαιτούμενο από τις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες της Ευρώπης επίπεδο προστασίας του δικαιώματος στη ζωή “από το νόμο”.

Αντίθετα με την πλειοψηφία, δεν βρήκαμε κανένα σαφές στοιχείο που να δείχνει ότι η ανυπαρξία ελέγχου της επιχείρησης στην παρούσα υπόθεση οφειλόταν σε κάποιο κενό ή ελλείψεις στο επίπεδο της προστασίας που παρείχε το ελληνικό δίκαιο. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ενώ χαιρετίζουμε τις βελτιώσεις της νομοθεσίας για την οπλοφορία και τη χρήση όπλων από την αστυνομία που εισήχθησαν στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2003 (βλ. παρ. 27 της απόφασης), δεν θεωρήσαμε ούτε αναγκαίο ούτε ενδεδειγμένο να εξετάσουμε τη συμβατότητα των νομικών διατάξεων που ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο με το άρθρο 2 (βλ. *McCann and Others v. the United Kingdom*, απόφαση της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1995, Series A no. 324, σελ. 47, παρ. 153) ή να βασίσουμε το συμπέρασμά μας στις τυχόν ελλείψεις των διατάξεων αυτών.

ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΜΕΙΟΨΗΦΟΥΣΑ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ
ΒΙΑΝΤΧΑΜΠΕΡ, ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ
ΔΙΚΑΣΤΕΣ ΚΟΒΛΕΡ¹ ΚΑΙ ΜΟΥΛΑΡΟΝΙ

Λυπούμαι, αλλά μου είναι αδύνατον να προσυπογράψω την άποψη της πλειοψηφίας σύμφωνα με την οποία διαπιστώθηκε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2 στην παρούσα υπόθεση.

Η παρούσα υπόθεση αφορά μια επικίνδυνη καταδίωξη από την αστυνομία στο κέντρο της Αθήνας. Ήταν επικίνδυνη διότι οι αστυνομικοί χρειάστηκε να πυροβολήσουν κατά του προσφεύγοντος, αλλά και επειδή, προτού αρχίσουν να πυροβολούν, ο προσφεύγων είχε διαφύγει με το αυτοκίνητό του από αρκετά μπλόκα της αστυνομίας, συγκρουσεί με αρκετά άλλα οχήματα και τραυματίσει δύο οδηγούς με αποτέλεσμα να υποστεί ο ένας κάταγμα του αυχένος (πρβλ. παρ. 11, 19, 21 και 64). Επομένως, δεν αρκεί απλά να διακηρυχθεί ότι το δικαίωμα στη ζωή είναι θεμελιώδες (πρβλ. παρ. 56). Το πρόβλημα είναι τίνος η ζωή, και πώς μπορεί να προστατευθεί η ζωή των διαφόρων ατόμων που διέτρεξαν κίνδυνο.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου μας, το Κράτος μπορεί να έχει θετική υποχρέωση να προστατεύει τη ζωή των ατόμων από τις ενέργειες τρίτων (πρβλ. παρ. 50). Συγκεκριμένα, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι οι αστυνομικοί όφειλαν να προστατεύσουν τη ζωή των πεζών, των οδηγών και των συναδέλφων τους από τις ενέργειες

¹ Ο δικαστής Κόβλερ δεν συμμερίζεται τα συμπεράσματα των άλλων δύο δικαστών όσον αφορά το άρθρο 41 της Σύμβασης, αφού συμφώνησε με την πλειοψηφία στο θέμα αυτό.

του προσφεύγοντος. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, παράλληλα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η σωματική κακοποίηση από όργανα του Κράτους μπορεί να συνιστά παραβίαση του άρθρου 2 ακόμη και αν δεν προκλήθηκε θάνατος (πρβλ. παρ. 43-44, 51-52, *Berktaş v. Turkey*, No. 22493/93, 1 Μαρτίου 2001, *İlhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, παρ. 76, ECHR 2000-VII). Συγκεκριμένα, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι η χρήση βίας από την αστυνομία κατά του προσφεύγοντος μπορεί να αποτελεί παραβίαση του άρθρου 2 παρά το γεγονός ότι εν τέλει δεν προκάλεσε το θάνατό του.

Αν αυτές οι δύο κατευθύνσεις της νομολογίας τύχουν ευρείας εφαρμογής, μπορεί να αλληλεπικαλυφθούν και να έλθουν σε σύγκρουση. Στην περίπτωση αυτή, παραδόξως μπορεί το Κράτος να παραβιάσει τόσο τη θετική υποχρέωσή του να προστατεύει τη ζωή του ατόμου από τις ενέργειες τρίτων όσο και την υποχρέωσή του να περιορίζει τη χρήση βίας από την αστυνομία. Προφανώς, η αλληλεπικάλυψη αυτή είναι ανεπιθύμητη. Σε ακραίες περιπτώσεις, μπορεί να φέρει τις αρμόδιες αρχές σε αδιέξοδο. Ως μέση λύση, θα πρέπει να υπάρχει περιθώριο για το απρόβλεπτο της ζωής και την επικουρικότητα του συστήματος της Σύμβασης. Τέτοιες δύσκολες αποφάσεις, οι οποίες λαμβάνονται εν θερμώ, πρέπει να ελέγχονται με τον αρμόζοντα τρόπο από τα εθνικά δικαστήρια, ενώ το Δικαστήριό μας θα πρέπει να είναι επιφυλακτικό προς οποιαδήποτε παρέκκλιση από την κρίση των εθνικών δικαστηρίων.

Στην παρούσα υπόθεση, η πλειοψηφία του Δικαστηρίου επικαλείται ορισμένες από τις διαπιστώσεις του ελληνικού δικαστηρίου, οι οποίες πράγματι δεν φαίνονται καθόλου αυθαίρετες (παρ. 19, 66). Διαπιστώνει ότι η αστυνομία εύλογα έκρινε ότι υπήρχε ανάγκη προσφυγής στη χρήση όπλων. Δεν βλέπω κανένα λόγο για την εξαγωγή διαφορετικού συμπεράσματος.

Παρ' όλα αυτά, η πλειοψηφία του Δικαστηρίου συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2. Δηλώνει έκπληκτο από το “καώδη τρόπο” με τον οποίο διεξήχθη η επιχείρηση της αστυνομίας (παρ. 67), ο οποίος θεωρεί ότι οφείλεται στην “έλλειψη σαφούς ιεραρχικής καθοδήγησης” (παρ. 68), την έλλειψη “κατάλληλης εκπαίδευσης και οδηγιών” (παρ. 70) και τον “παρωχημένο και ατελή νόμο” που διείπε τη συμπεριφορά των αστυνομικών (παρ. 70 · βλ. επίσης παρ. 25, 62 και 71).

Κατά τη γνώμη μου, η δικογραφία δεν αποδεικνύει την έλλειψη σαφούς ιεραρχικής καθοδήγησης. Αντίθετα, αρκετοί αστυνομικοί αναφέρθηκαν σε εντολές που έλαβαν και σε οδηγίες που τους δόθηκαν από το κέντρο επιχειρήσεων (βλ. παρ. 17 Νο. 2 [κατάθεση Νέτη], Νο. 6 [κατάθεση Ντίνα], Νο. 7 [κατάθεση Κυριαζή], παρ. 18 Νο. 1 [κατάθεση Βεντούρη], Νο. 2 [κατάθεση Νομικού], Νο. 3 [κατάθεση Ξυλογιάννη], Νο. 4 [κατάθεση Δαβαριά]), και το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών ομοίως δέχεται την ύπαρξη ιεραρχικής καθοδήγησης (παρ. 19). Επίσης, στη δικογραφία υπάρχουν αναφορές στην εκπαίδευση των αστυνομικών (παρ. 18 Νο. 1 [κατάθεση Βεντούρη]). Αν το

Δικαστήριο δεν δέχεται τις καταθέσεις αυτές ή βασιζείται σε εξωτερικά αποδεικτικά στοιχεία, έπρεπε να εξηγήσει το γιατί.

Κατά κοινή παραδοχή, αρκετοί αστυνομικοί που βρίσκονταν εκτός υπηρεσίας συμμετείχαν στην καταδίωξη και πρέπει να έκαναν χρήση των όπλων τους. Η ένορκη διοικητική εξέταση που ακολούθησε δεν αποσαφήνισε το θέμα αυτό. Για το λόγο αυτό, το Δικαστήριό μας διαπίστωσε διαδικαστική παραβίαση του άρθρου 2. Στο σημείο αυτό συμφώνησα με την πλειοψηφία του Δικαστηρίου, καθώς η διαπίστωση αυτή είναι σύμφωνη με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου. Ωστόσο, η εθνική νομοθεσία δεν απαγόρευε στους αστυνομικούς που βρίσκονται εκτός υπηρεσίας να συμμετέχουν σε καταδίωξη υπόπτου από την αστυνομία υπό εξαιρετικές περιστάσεις και δεν αντιλαμβάνομαι γιατί η συμμετοχή αυτή πρέπει να θεωρηθεί a priori ότι συνιστά ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2.

Κατά την κρίση μου, το ισχυρότερο επιχείρημα της πλειοψηφίας του Δικαστηρίου είναι η ευρύτατη διακριτική ευχέρεια που παρείχε στην αστυνομία ο ν. 29/1943. Ωστόσο, κατά το χρόνο της καταδίωξης από την αστυνομία στην παρούσα υπόθεση (13 Σεπτεμβρίου 1995), ο ν. 29/1943 είχε ήδη αντικατασταθεί από το άρθρο 133 του Π.Δ. 141/1991, το οποίο επέτρεπε τη χρήση όπλων στις περιπτώσεις που όριζε ο νόμος του 1943 “μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα”. Δέχομαι ότι αυτό δεν πληροί τα

κριτήρια ενός εξαντλητικού σύγχρονου νόμου για την αστυνομία, αλλά ωστόσο καθιερώνει ένα σημαντικό πρότυπο για τη χρήση βίας από την αστυνομία με απολύτως σαφή τρόπο.

Αδυνατώ να συμφωνήσω με το Δικαστήριο ότι υπήρξε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2 σε μια υπόθεση η οποία αποτελεί απόρροια της ανεύθυνης και επικίνδυνης συμπεριφοράς του προσφεύγοντος, όπου το εθνικό δικαστήριο μελέτησε προσεκτικά τα πραγματικά περιστατικά και έκρινε ότι η χρήση βίας από την αστυνομία ήταν δικαιολογημένη καθώς αποσκοπούσε στην προστασία της ζωής τρίτων, καθώς μάλιστα το ίδιο το Δικαστήριό μας δέχεται την άποψη του εθνικού δικαστηρίου ότι η χρήση όπλων από την αστυνομία ήταν δικαιολογημένη. Τέλος, πρόκειται για μια υπόθεση στην οποία ο προσφεύγων τραυματίστηκε (όπως και κάποια από τα θύματά του), αλλά δεν έχασε τη ζωή του, και το εθνικό δίκαιο περιόριζε τη χρήση όπλων από την αστυνομία στις απολύτως απαραίτητες καταστάσεις.

Δεδομένων των απόψεών μου σχετικά με την παρούσα υπόθεση, είμαι αντίθετος στην επιδίκαση στον προσφεύγοντα σημαντικού ποσού ως αποζημίωσης για ηθική βλάβη. Η διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης θα έπρεπε να αρκεί ως δίκαιη ικανοποίηση.

ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΜΕΙΟΨΗΦΟΥΣΑ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΟΥ
ΤΣΑΤΣΑ-ΝΙΚΟΛΟΦΣΚΑ, ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ Η
ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΣΤΡΑΖΝΙΤΣΚΑ¹

Λυπούμαι, αλλά μου είναι αδύνατον να προσυπογράψω την άποψη της πλειοψηφίας σύμφωνα με την οποία διαπιστώθηκε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2 όσον αφορά την υποχρέωση του Κράτους να εξασφαλίσει την προστασία του δικαιώματος του προσφεύγοντος στη ζωή από το νόμο, καθώς και την άποψη ότι δεν υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 3 και του άρθρου 13 της Σύμβασης.

Θεωρώ ότι, δεδομένων των πραγματικών περιστάσεων του συμβάντος που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του προσφεύγοντος, είναι αδύνατον να εξαχθεί πέρα από κάθε λογική αμφιβολία το συμπέρασμα ότι υπήρξε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις η σωματική κακοποίηση από όργανα του Κράτους μπορεί να αποτελεί παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης σε περίπτωση που δεν οδήγησε στο θάνατο του παθόντος.

Δέχομαι ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξαν εξαιρετικές περιστάσεις, οπότε τίθεται ζήτημα βάσει του άρθρου 2, καθώς η ζωή του προσφεύγοντος τέθηκε σε κίνδυνο από τη δυνητικά θανατηφόρο χρήση βίας από τους αστυνομικούς με σκοπό να ακινητοποιήσουν το

¹ Η δικαστής Στράζνιτσκοβα δεν συμμερίζεται τα συμπεράσματα της άλλης δικαστού όσον αφορά το άρθρο 13 της Σύμβασης, αφού συμφώνησε με την πλειοψηφία στο θέμα αυτό.

αυτοκίνητό του και να τον συλλάβουν, αλλά υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης έχω ορισμένες αμφιβολίες για το αν υπάρχουν αρκετά τεκμηριωμένα στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν πέρα από κάθε λογική αμφιβολία στο συμπέρασμα ότι υπήρξε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2.

Θεωρώ ότι στην παρούσα υπόθεση, για να διαπιστωθεί αν υπήρξε πιθανή ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2, πρέπει να σχηματιστεί σαφής εικόνα του περιστατικού.

Στην παρούσα υπόθεση, θεωρώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να ερευνήσει το ζήτημα της συμπεριφοράς των αστυνομικών κατά τη διάρκεια του περιστατικού, και συγκεκριμένα τη διακρίβωση της ταυτότητας όσων συμμετείχαν στην καταδίωξη, τη χρήση όπλων από την αρχή μέχρι το τέλος, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών των επιχειρησιακών μονάδων των περιπολικών και των μοτοσικλετών, των ενεργειών του κέντρου επιχειρήσεων, των οδηγιών του και του συντονισμού τους. Επίσης, προκειμένου να αξιολογήσει και να εκτιμήσει αν υπήρξαν παρατυπίες και αυθαιρεσίες στη συμπεριφορά της αστυνομίας ή κατάχρηση εξουσίας, πρέπει να λάβει υπόψη την πρακτική εφαρμογή των εθνικών και των διεθνών αρχών της νομιμότητας, της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας στην παρούσα υπόθεση, την έκβαση του περιστατικού, όλα τα τραύματα του προσφεύγοντος και τη συμπεριφορά του. Στον τομέα αυτό, το Δικαστήριο πρέπει να έχει σχετικές αποδείξεις και στοιχεία.

Είναι γεγονός ότι ο εθνικός νόμος που αναφέρεται στην απόφαση είναι παλιός και ότι μερικές διατάξεις παρείχαν στην αστυνομία ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τη χρήση όπλων, όπως για την εφαρμογή νόμων, διαταγμάτων και των αποφάσεων των αρμόδιων αρχών ή τη διάλυση δημόσιων συγκεντρώσεων ή την καταστολή στάσεων, αλλά το θέμα δεν είναι αυτό στην παρούσα υπόθεση. Γενικά, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι η αστυνομία μπορεί να χρησιμοποιεί βία ανεξέλεγκτα. Αυτό ισχύει ιδίως στην παρούσα περίπτωση, όπου δεν υπάρχουν στοιχεία που να δικαιολογούν τέτοια χρήση βίας. Από την άλλη πλευρά, ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με διάταξη που επιτρέπει τη χρήση όπλων μόνον όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα. Επιπλέον, όλες οι σχετικές διεθνείς αρχές των διεθνών κειμένων που αναφέρονται στην απόφαση έχουν αναγνωριστεί από τις ελληνικές αρχές. Ασκήθηκε ποινική δίωξη για επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία και οπλοχρησία κατά επτά αστυνομικών, οι οποίοι αργότερα αθώωθηκαν βάσει του πορίσματος της ένορκης διοικητικής εξέτασης η οποία διεξήχθη και αφορούσε 29 αστυνομικούς · συνεπώς, είναι δύσκολο να δεχθώ ότι ένας αστυνομικός μπορεί να κάνει χρήση του όπλου του χωρίς να υπέχει ευθύνη για τις όποιες συνέπειες.

Οφείλω να πω ότι δεν έχω σαφή εικόνα του περιστατικού εξαιτίας της ανεπάρκειας του αποδεικτικού υλικού, η οποία οφείλεται στην ανεπαρκή, ατελή και

αναποτελεσματική έρευνα και την έλλειψη πληροφοριών σχετικά με την πρακτική της αστυνομίας όσον αφορά τη χρήση όπλων. Γενικά, εναπόκειται στις εθνικές αρχές να καθορίσουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης. Το Δικαστήριο έκανε και αυτό προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, κατά τη γνώμη μου με ατυχή αποτελέσματα σε ορισμένες περιπτώσεις.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, θεωρώ αδύνατο να εξαχθεί συμπέρασμα πέρα από κάθε λογική αμφιβολία ότι υπήρξε ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 2 λόγω του περιστατικού. Πιστεύω ότι στην περίπτωση αυτή δεν είναι απαραίτητο να εξεταστούν τα παράπονα του προσφεύγοντος βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης για έλλειψη προστασίας του δικαιώματος στη ζωή από την εθνική νομοθεσία.

Από την άλλη πλευρά, πιστεύω ότι υπάρχουν στοιχεία που καθιστούν δυνατή την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των αστυνομικών κατά τη διάρκεια του περιστατικού βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει στην απόφαση επί της υποθέσεως Tekin και στην απόφαση επί της υποθέσεως İlhan ότι η κακοποίηση πρέπει να έχει φθάσει σε ένα επίπεδο σοβαρότητας και ότι η εκτίμηση αυτή εξαρτάται από όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, και συγκεκριμένα τη διάρκεια της μεταχείρισης, τις σωματικές και ψυχικές επιπτώσεις της και την κατάσταση της υγείας του θύματος.

Στην παρούσα υπόθεση υπάρχουν ορισμένα αδιαμφισβήτητα στοιχεία. Ο προσφεύγων παραβίασε ερυθρό σηματοδότη και καταδιώχθηκε από 33 αστυνομικούς με

αυτοκίνητα και μοτοσυκλέτες, οι οποίοι πυροβολούσαν με όπλα, περίστροφα και υποπολυβόλα και χρησιμοποίησαν βία για να τον σταματήσουν και να τον συλλάβουν. Δεν υπήρχε πρόθεση ή εντολή να τον φονεύσουν και κανείς δεν αμφισβητεί ότι ο προσφεύγων αισθάνθηκε φόβο και πανικό. Οι αστυνομικοί τον έχασαν κάποια στιγμή κατά την καταδίωξη. Ο προσφεύγων σταμάτησε αυτοβούλως στην είσοδο ενός πρατηρίου υγρών καυσίμων, δεν προέβαλε αντίσταση και δεν εξήλθε από το αυτοκίνητο. Οι πυροβολισμοί ήταν πυκνοί και ο προσφεύγων τραυματίστηκε σοβαρά. Υπεβλήθη σε τρεις επεμβάσεις, η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε σοβαρά μετά το περιστατικό και έχει υποστεί σοβαρή αναπηρία.

Όλα τα προαναφερθέντα παρέχουν στοιχεία που καθιστούν δυνατή την εκτίμηση του επιπέδου της σοβαρότητας, της διάρκειας της μεταχείρισης, των σωματικών και ψυχικών επιπτώσεων της και της κατάστασης της υγείας του θύματος. Αυτό με οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στην παρούσα υπόθεση υφίσταται χωριστό ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί βάσει του άρθρου 3, καθώς μάλιστα θεωρώ ότι δεν υπάρχουν στοιχεία βάσει των οποίων μπορεί να αξιολογηθεί η παρούσα υπόθεση βάσει του άρθρου 2 επί της ουσίας και ότι δεν είναι δυνατόν να εξαχθεί συμπέρασμα πέρα από κάθε λογική αμφιβολία βάσει της διάταξης αυτής.

Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 13 της Σύμβασης εγγυάται ότι σε εθνικό επίπεδο θα είναι διαθέσιμες προσφυγές για την ουσιαστική εφαρμογή των

δικαιωμάτων και των ελευθεριών, με όποιο τρόπο και αν διασφαλίζονται στην εθνική έννομη τάξη. Συνεπώς, το άρθρο 13 απαιτεί την παροχή προσφυγών σε εθνικό επίπεδο μέσω των οποίων θα είναι δυνατή η επί της ουσίας έκφραση παραπόνων βάσει της Σύμβασης και η ικανοποίησή τους, αν και τα Συμβαλλόμενα Κράτη έχουν κάποιο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά τον τρόπο εκπλήρωσης της υποχρέωσής τους αυτής που απορρέει από την εν λόγω διάταξη. Η προσφυγή που απαιτείται από το άρθρο 13 πρέπει να είναι “πραγματική”, τόσο από πρακτική όσο και από νομική άποψη, ιδίως υπό την έννοια ότι η άσκησή της δεν πρέπει να εμποδίζεται αδικαιολόγητα από τις πράξεις ή τις παραλείψεις του καθ’ ου Κράτους (*Kaya v. Turkey*, απόφαση της 19^{ης} Φεβρουαρίου 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-I, παρ. 106, *Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*, no. 46477/99, παρ. 96, ECHR 2002-II, *Gül v. Turkey*, no. 22676/93, παρ. 100, 14 Δεκεμβρίου 2000, *İhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, παρ. 97, ECHR 2000-VII, *McKerr v. the United Kingdom*, no. 28883/95, παρ. 107, ECHR 2001-III).

Δεδομένης της θεμελιώδους σημασίας του δικαιώματος στη ζωή, το άρθρο 13 απαιτεί, πέραν της πληρωμής αποζημίωσης όπου προσήκει, ενδελεχή και αποτελεσματική έρευνα η οποία θα είναι ικανή να οδηγήσει στην εξακρίβωση της ταυτότητας και τον κολασμό των υπαιτίων της στέρησης της ζωής και θα παρέχει στον εγκαλούμενο αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία της έρευνας (βλ.

ανωτέρω απόφαση επί της υποθέσεως Kaya, παρ. 107, και απόφαση επί της υποθέσεως Gül, παρ. 100).

Βάσει των περιστάσεων της παρούσας υπόθεσης, στην οποία διαπιστώθηκε παραβίαση του άρθρου 2 σε σχέση με την υποχρέωση του καθ' ου Κράτους να εξασφαλίσει την προστασία του δικαιώματος του προσφεύγοντος στη ζωή από το νόμο και να διεξαγάγει αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τις περιστάσεις του συμβάντος που έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του προσφεύγοντος, οι αρχές πρέπει να παρέχουν στο θύμα ένα μηχανισμό για την απόδοση ευθυνών στα κρατικά όργανα που με τις πράξεις ή παραλείψεις τους παραβίασαν τα δικαιώματά του που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση. Επιπλέον, σε περίπτωση παραβίασης των άρθρων 2 και 3 της Σύμβασης, οι οποίες είναι οι πιο θεμελιώδεις διατάξεις της Σύμβασης, η αποκατάσταση του παθόντος πρέπει κατ' αρχήν να περιλαμβάνει αποζημίωση για ηθική βλάβη λόγω της παραβίασης (βλ. ανωτέρω απόφαση επί της υποθέσεως Paul and Audrey Edwards).

Ο προσφεύγων παραπονείται ότι, προκειμένου να καταβληθεί αποζημίωση, έπρεπε να αποδειχθεί η ευθύνη των υπαιτίων ώστε να αποδειχθεί και η ύπαρξη ευθύνης του Κράτους. Λόγω της αθώωσης των κατηγορουμένων, ο προσφεύγων ήταν αδύνατον να λάβει αποζημίωση για τον τραυματισμό του. Δεν έχει δικαίωμα να προσβάλει την απαλλακτική απόφαση. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι, καθώς δεν διεξήχθη αποτελεσματική έρευνα, στερήθηκε και

την πραγματική προσφυγή για την παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

Ο Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι υπήρχε διαθέσιμη προσφυγή σε εθνικό επίπεδο, αλλά δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των διαθέσιμων προσφυγών για αποζημίωση.

Στην παρούσα υπόθεση, το εθνικό δικαστήριο απάλλαξε τους επτά αστυνομικούς και από τις δύο κατηγορίες που είχαν απαγγελθεί εναντίον τους (επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά συναυτουργία και οπλοχρησία). Το δικαστήριο έκρινε ότι οι κατηγορούμενοι δεν ήταν αυτοί που τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα και ότι οι κατηγορούμενοι αστυνομικοί έκαναν χρήση των όπλων τους για να σταματήσουν το αυτοκίνητο, τον οδηγό του οποίου θεωρούσαν επικίνδυνο. Η αστυνομία διενήργησε ένορκη διοικητική εξέταση σχετικά με το συμβάν και εξέτασε τους 29 αστυνομικούς που είχαν συμμετάσχει στην καταδίωξη, αλλά ο προσφεύγων δεν είχε ουσιαστική πρόσβαση σ' αυτήν. Μετά την ολοκλήρωση της ένορκης διοικητικής εξέτασης, ο εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη κατά επτά αστυνομικών, οι οποίοι αργότερα αθώθηκαν. Ο προσφεύγων δικάστηκε για τη διάπραξη εγκλημάτων και καταδικάστηκε σε φυλάκιση 40 ημερών (βλ. παρ. 21-22).

Υπό τις περιστάσεις αυτές, είναι αμφίβολο αν ο προσφεύγων μπορούσε να αποδείξει την ευθύνη των υπαιτίων και να επιτύχει να λάβει αποζημίωση.

Το γεγονός και μόνο ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να παραστεί ως πολιτικώς ενάγων δεν αρκεί για τους σκοπούς του άρθρου 13. Επιπλέον, το γεγονός ότι το αίτημά του δεν ευδοκίμησε αποτελεί άλλο ένα στοιχείο που αποδεικνύει ότι η αποτελεσματικότητα της προσφυγής αυτής είναι αμφίβολη.

Ανακύπτει πλέον το ερώτημα αν θα αρκούσε για τους σκοπούς του άρθρου 13 να εξεταστεί μόνο το ζήτημα της διακρίβωσης της ταυτότητας όλων των αστυνομικών που συμμετείχαν στην καταδίωξη και τραυμάτισαν τον προσφεύγοντα.

Η απάντηση που δίνω είναι αρνητική, διότι στην περίπτωση αυτή ανακύπτει ένα άλλο ερώτημα, δηλ. αν οι αρχές παρέχουν στον προσφεύγοντα, ως πραγματικό θύμα, αποτελεσματικό μηχανισμό για την απόδειξη της αστικής ευθύνης των κρατικών οργάνων – στην παρούσα περίπτωση, των αστυνομικών – για τις πράξεις ή παραλείψεις τους που οδήγησαν σε παραβίαση των δικαιωμάτων του προσφεύγοντος βάσει της Σύμβασης. Αυτό που έχω κατά νου είναι η διαπίστωση της πλειοψηφίας ότι το Κράτος δεν εκπλήρωσε την υποχρέωσή του να εξασφαλίσει την προστασία του δικαιώματος του προσφεύγοντος στη ζωή από το νόμο.

Επιπλέον, το δικαίωμα της προσήκουσας αποζημίωσης ως πραγματική προσφυγή έχει σημασία σε μια κατάσταση όπου δεν διεξήχθη αποτελεσματική έρευνα για τους σκοπούς του άρθρου 2, λαμβανομένου υπόψη ότι οι παρατυπίες, οι παραλείψεις, οι καθυστερήσεις και τα

σφάλματα κατά τη διάρκεια μιας έρευνας που διενεργεί η αστυνομία, ιδίως όταν στο περιστατικό εμπλέκονται αστυνομικοί, μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα στην ποινική δίκη όσον αφορά την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών και την πιθανή ικανοποίηση του παθόντος στη συνέχεια.

Για τους λόγους αυτούς, θεωρώ ότι στην παρούσα υπόθεση υφίσταται χωριστό ζήτημα βάσει του άρθρου 13 της Σύμβασης.

ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΟ ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 20.12.2004

(υπογραφή)

Πωλ ΜΑΧΟΝΥ, Γραμματέας του Τμήματος

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου εγγράφου

Αθήνα, 26 Ιανουαρίου 2005

Ο μεταφραστής του Υπουργείου Εξωτερικών

Βασίλειος Δ. Μπελεκούκας